

Είναι Επαναστατική η Εργατική Τάξη;

Zaher Baher

Αυτή, λοιπόν, δεν είναι μία εύκολη ερώτηση για να απαντηθεί σε ένα μικρό άρθρο όπως αυτό. Πριν πάμε παρακάτω, χρειαζόμαστε τον πραγματικό ορισμό της “εργατικής τάξης”. Ομολογώ ξανά ότι ούτε αυτό είναι εύκολο.

Υπάρχουν διάφορες έννοιες ή ορισμοί για την “εργατική τάξη”. Σύμφωνα με το αγγλικό λέξικο του Cambridge είναι “μία κοινωνική ομάδα που αποτελείται από άτομα που κερδίζουν λίγα χρήματα, συχνά πληρώνονται μόνο για τις ώρες ή τις μέρες που δουλεύουν και συνήθως κάνουν σωματική εργασία. Η εργατική τάξη (ή αλλιώς και προλεταριάτο) είναι όλοι όσοι προσλαμβάνονται με μισθούς, κυρίως σε χειρωνακτικά επαγγέλματα και σε εξειδικευμένες, βιομηχανικές εργασίες. Τα επαγγέλματα της εργατικής τάξης περιλαμβάνουν εργάτες, κάποιους υπάλληλους γραφείου και τους περισσότερους ανθρώπους με θέσεις εργασίας στον τομέα παροχής υπηρεσιών”.

Ο πιο γενικός ορισμός, που χρησιμοποιείται από μαρξιστές και σοσιαλιστές, είναι ότι η εργατική τάξη περιλαμβάνει όλους αυτούς που δεν έχουν τίποτα να πουλήσουν παρά μόνο την εργατική τους δύναμη και δεξιότητα. Με αυτή την έννοια, περιλαμβάνει και τους εργάτες και τους υπαλλήλους γραφείου, χειρωνακτες και πνευματικά εργαζόμενους όλων των ειδών, εξαιρώντας μόνο άτομα των οποίων το εισόδημα προέρχεται από την ιδιοκτησία επιχείρησης και την εργασία άλλων.

Είναι πολύ προφανές ότι ο κόσμος στον οποίο ζούσε ο Μαρξ έχει αλλάξει δραματικά, όπως έχει αλλάξει και η ίδια η εργατική τάξη. Αυτό που δεν έχει αλλάξει είναι το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμη τρεις τάξεις – η εργατική τάξη, η μεσαία τάξη και η ανώτερη τάξη. Όσο η πλειοψηφία των μαρξιστών, των σοσιαλιστών

και μερικών αναρχικών πιστεύουν ότι η εργατική τάξη είναι η μόνη δυναμική που μπορεί να μας οδηγήσει στη σοσιαλιστική κοινωνία, ο ορισμός της «εργατικής τάξης» εξακολουθεί να είναι σημαντικός. Οι διαφορετικοί ορισμοί της «εργατικής τάξης» μπορούν να μας δώσουν διαφορετικά τελικά αποτελέσματα ή διαφορετικά είδη κοινωνίας στο μέλλον.

Πολλοί από εμάς πιστεύουν ότι η πλειοψηφία της κοινωνίας ανήκει στην εργατική τάξη. Αυτή περιλαμβάνει όλων των ειδών του εργάτες, συνταξιούχους, ανέργους, αυτο-απασχολούμενους φοιτητές ακόμη και όσους κερδίζουν πολλά λεφτά και οι οποίοι μερικές φορές αποκαλούνται μεσαία τάξη.

Αν ορίσουμε την εργατική τάξη με αυτούς τους όρους, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι δεν αποτελεί μία ενιαία τάξη, οι σκοποί της είναι διαφορετικοί και η ενότητα μεταξύ των μελών της είναι πιθανόν αδύνατη. Ίσως αυτός είναι και ο λόγος της ελλειπής υποστήριξης ή αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της, που οδηγεί στην ήττα τους όταν προάγουν ξεχωριστά αιτήματα.

Ακόμη κι αν συμφωνήσουμε πως οι παραδοσιακοί εργάτες συν οι απασχολούμενοι σε αγρούς, καταστήματα, γραφεία, βιομηχανίες εστίασης, κ.α. αποτελούν την εργατική τάξη, συνεχίζουμε να αντιμετωπίζουμε ένα άλλο πρόβλημα. Όσο αυτοί δεν γίνονται πλειοψηφία στην κοινωνία, δεν μπορεί να επιτευχθεί η αταξική κοινωνία που επιθυμούμε. Επιπλέον, λόγω των διαφορετικών συνθηκών εργασίας και των διαφορετικών συνδικαλιστικών οργανώσεων που αυτοί ανήκουν, η αλληλεγγύη και η ενότητα ανάμεσά τους καθίσταται πολύ δύσκολη.

Πριν να προχωρήσουμε παρακάτω, θα πρέπει να αναρωτηθούμε τι είναι μία επανάσταση; Είναι κάποια θεμελιώδης μεταρρύθμιση; Είναι ο ταξικός αγώνας που αναμένεται να μας οδηγήσει στη δικτατορία του προλεταριάτου; Ίσως μία βίαιη ανατροπή της κυβέρνησης ή της κοινωνικής τάξης υπέρ ενός νέου συστήματος; Ή είναι απλά ένας κοινωνικός μετασχηματισμός που έχει ως αποτέλεσμα μία μη-ιεραρχική και αταξική κοινωνία μέσω ενός

αγώνα της συντριπτικής πλειοψηφίας μας, ανεξαρτήτως του διαφορετικού κοινωνικού μας υπόβαθρου;

Κατά την άποψή μου, επανάσταση είναι η **κοινωνική επανάσταση** και αποτελεί μία μακρά διαδικασία που μας οδηγεί σε αυτό το μέλλον. Πιθανώς να μοιραζόμαστε κοινούς σκοπούς με τους μαρξιστές και τους κομμουνιστές αλλά οι τρόποι και τα μέσα για να τους πετύχουμε είναι πολύ διαφορετικοί.

Όποιος κι αν είναι ο ορισμός της εργατικής τάξης, όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι στον αισθητό κόσμο η εργατική τάξη δεν είναι επαναστατική τάξη. Κι αν το νόημα της επανάστασης είναι να αλλάξει την υπάρχουσα κοινωνία σε μία αταξική και μη-ιεραρχική, τότε κατά τη γνώμη μου, δεν ήταν ποτέ επαναστατική. Η επανάσταση δεν είναι υπόθεση της εργατικής τάξης, ούτε ήταν ποτέ.

Ένα σημαντικό ερώτημα τίθεται εδώ. Αν η εργατική τάξη είναι μία επαναστατική τάξη, γιατί οι μαρξιστές θέλουν να φτιάξουν ένα πολιτικό κόμμα-πρωτοπορία για να την οργανώσουν και να της μεταφέρουν την ταξική συνείδηση;

Ο Μαρξ έκανε μία καίρια δήλωση λέγοντας: «Δεν είναι η συνείδηση των ανθρώπων που καθορίζει το Είναι τους, αλλά αντιθέτως, το κοινωνικό τους Είναι που καθορίζει τη συνείδησή τους». Νομίζω πως ο Μαρξ εδώ αντιφάσκει με την ίδια του τη δήλωση, επιμένοντας πως η επανάσταση είναι έργο της εργατικής τάξης.

Η εργατική τάξη από τις απαρχές της μέχρι σήμερα έδωσε οικονομικούς και όχι πολιτικούς αγώνες και δεν έχει πάρει την εξουσία. Ως εκ τούτου, οι εργάτες περιορίζουν τους αγώνες τους δουλεύοντας με τα συνδικάτα και βασίζονται σε πολιτικά κόμματα. Εργάζονται και αγωνίζονται σύμφωνα με την παραπάνω δήλωση του Μαρξ και έτσι η συνείδησή τους δεν μπορεί να απελευθερωθεί από αυτό για να δημιουργήσει μία αταξική κοινωνία και να αντικρούσει τη δικτατορία του προλεταριάτου. Δεν είναι ούτε ενάντια στο κράτος, ούτε θέλουν

τη δικτατορία του προλεταριάτου. Ο Μαρξ δεν ήταν δίκαιος με το να τους επιβάλλει έναν τόσο βαρύ ρόλο πάνω στις πλάτες τους.

Προσωπικά, από τη δήλωση του Μάρξ συμπεραίνω κάτι αρκετά σαφές. Οι εργάτες δεν θα έπρεπε να θεωρούνται πιο επαναστάτες από τους συνταξιούχους, τους φοιτητές, τους ανέργους, τα άτομα με αναπηρία και άλλους. Όσοι εργάζονται μπορεί να είναι πολύ καλύτερα οικονομικά από ό,τι οι ομάδες που προανέφερα. Σίγουρα αυτός είναι ο λόγος που συνήθως βλέπουμε τις παραπάνω ομάδες να είναι πιο δραστήριες. Είναι αυτές που συμμετέχουν στις διαδηλώσεις και στις διαμαρτυρίες και ασχολούνται με τα πολιτικά ζητήματα της κοινότητας. Είναι αυτές που υποστηρίζουν τους εργάτες που βρίσκονται σε διαμάχη με τη διεύθυνσή τους ενώ οι ίδιοι τους οι συνάδελφοι από άλλους τομείς του ίδιου γραφείου ή της ίδιας εταιρίας συνεχίζουν να υπακούν σε ό,τι τους λένε οι από πάνω.

Είναι αλήθεια ότι η εργατική τάξη έχει τη δύναμη και την ικανότητα να ρίξει μία κυβέρνηση σε σύντομο χρονικό διάστημα αν κάνει συγκεκριμένες δράσεις συλλογικά. Μπορεί να κάνει το σύστημα να μην λειτουργεί, αλλά αυτό δεν είναι ο στόχος της ή το έργο της. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μία συντηρητική κυβέρνηση μπορεί να αμφισβητήσει τα συνδικάτα και να τα οδηγήσει στο δικαστήριο αν αυτά έχουν πολιτικά αιτήματα αντί για οικονομικά.

Η παγκόσμια ιστορία του εργατικού κινήματος δείχνει ότι αυτοί που ήθελαν να αλλάξουν την κοινωνία δεν ήταν η εργατική τάξη συνολικά. Στην πραγματικότητα, ήταν οι σοσιαλιστές και οι αναρχικοί εργάτες από την εργατική τάξη που αποτελούσαν τα πιο δυναμικά στοιχεία στα περισσότερα κινήματα και στην κοινωνία.

Μπορούμε να το δούμε αυτό στη Ρωσία του 1905 ή τον Φεβρουάριο του 1917 και στην Ισπανική επανάσταση το 1936-1937 καθώς ήταν αναρχικές/σοσιαλιστικές επαναστάσεις. Ήταν οι σοσιαλιστές και οι αναρχικοί εργάτες που είχαν τον σημαντικότερο ρόλο και που αποτέλεσαν τις κινητήριες δυνάμεις πίσω από τους υπόλοιπους εργάτες ώστε να υπερβούν τα οικονομικά τους αιτήματα.

Η αρχική ιδέα πίσω από το προλεταριάτο ως επαναστατική τάξη και δημιουργού της σοσιαλιστικής κοινωνίας είναι ο Μαρξ. Η πραγματικότητα έχει αποδείξει ότι η οικονομική και πολιτική του θεωρία εξυπηρέτησε περισσότερο τον καπιταλισμό παρά τον σοσιαλισμό. Το *Κεφάλαιο* δεν υπήρξε τόσο σημαντικό για την εργατική τάξη όσο για αυτούς που υπηρετούν το καπιταλιστικό σύστημα. Στο άρθρο μου στον παρακάτω σύνδεσμο έχω θίξει αυτό το ζήτημα:

<https://zaherbaher.com/2016/10/06/leftists-and-communists-have-damaged-the-socialist-movement-as-much-as-the-right-wing-did/>

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ο κόσμος άλλαξε και τα κινήματα της εργατικής τάξης συνεχώς αποδυναμώνονταν. Για μία μακρά περίοδο, η εργατική τάξη κατάφερε πολύ λίγα ανά τον κόσμο. Στην πραγματικότητα, δεν κατάφερε καν να διατηρήσει και να προστατέψει τις μικρές νίκες που είχε πετύχει.

Υπό το υπάρχον σύστημα η εργατική τάξη έχει γίνει ακριβώς αυτό που ο Μάρεϋ Μπούκτσιν περιέγραφε: «Από μία απίστευτη ειρωνεία της ιστορίας, ο Μαρξ απέτυχε στη διαλεκτική με τον καπιταλισμό. Το προλεταριάτο, αντί να εξελιχθεί σε μία επαναστατική τάξη εντός της μήτρας του καπιταλισμού, φαίνεται να αποτελεί ένα όργανο εντός του σώματος της αστικής κοινωνίας...» (The Murray Bookchin Reader, Edited by Janet Biehl, pp131-132).

Πράγματι, η εργατική τάξη κατάφερε να κάνει το σύστημα πιο ισχυρό διατηρώντας και προστατεύοντάς το. Οι εργάτες υπηρετούν αυτό το σύστημα όπως όλοι οι άλλοι τομείς της κοινωνίας, όπως η αστυνομία, ο στρατός και οι μυστικές υπηρεσίες.

Είναι η εργατική τάξη που δημιουργεί τον πλούτο, το κέρδος, το κεφάλαιο και συντηρεί τον πόλεμο όπου αυτός ξεσπά. Ο πόλεμος σκοτώνει πολλούς αθώους καταστρέφοντας τα περιβάλλοντά τους. Οι εργάτες εξακολουθούν να παράγουν περισσότερα κέρδη και πλούτο και να ματαιώνουν κινήματα άλλων ανθρώπων συμπεριλαμβανομένων και άλλων εργατών σε άλλα μέρη του κόσμου.

Επιπλέον, τα στοιχεία δείχνουν πως οι εργάτες ενδιαφέρονται μόνο για τη ζωή τη δική τους και της οικογένειάς τους ακόμη κι αν το κόστος για αυτό είναι να σκοτωθούν άνθρωποι (σύντροφοί τους) σε άλλες χώρες.

Πρέπει να το καταλάβουμε αυτό και να δούμε τα στοιχεία αντί να πιστεύουμε σε κείμενα που γράφτηκαν πριν από 150 χρόνια. Χρειάζεται οι ζωντανοί να αναλύσουμε τις τρέχουσες συνθήκες, όχι οι νεκροί. Πρέπει να θυμόμαστε ότι ο αναρχισμός δεν είναι μία αποκρυσταλλωμένη ιδεολογία, είναι μία ιδέα, ένας τρόπος ζωής, μία πρακτική μέθοδος ανάλυσης των συμβάντων και των καταστάσεων μέσα από τα γεγονότα και την πραγματικότητα, πέρα από τα κείμενα.

Το να θεωρούμε την προλεταριακή “εργατική τάξη” ως τη μόνη που μπορεί να μας οδηγήσει προς τον σοσιαλισμό σημαίνει τον περιορισμό της επανάστασης σε βιομηχανοποιημένες μόνο χώρες και πουθενά αλλού. Σημαίνει την παράβλεψη του γεγονότος ότι οπουδήποτε υπάρχει έλλειμμα κοινωνικής δικαιοσύνης, ισότητας ή ελευθερίας εκεί υπάρχει ένα ώριμο περιβάλλον για επανάσταση και δημιουργία μίας σοσιαλιστικής/αναρχικής κοινωνίας. Σημαίνει το να αρνούμαστε στις προ-καπιταλιστικές κοινωνίες ότι έχουν την ευκαιρία μίας σοσιαλιστικής επανάστασης αφού η προλεταριακή τάξη και η προηγμένη τεχνολογία απουσιάζουν. Σημαίνει πως δεν εξετάζουμε σοβαρά το ζήτημα της ιεραρχίας, η οποία διαμόρφωσε την ανάπτυξη των τάξεων και την ταξική κοινωνία. Σημαίνει πως δεν εξετάζουμε τα οικολογικά ζητήματα ως τα κεντρικά ζητήματα στην επαναστατική διαδικασία.

Η επανάσταση πρέπει να είναι μία κοινωνική επανάσταση. Είναι επανάσταση ολόκληρης της κοινότητας, όχι επανάσταση μόνο της εργατικής τάξης. Χρειάζεται να είναι μία επανάσταση που περιλαμβάνει σχεδόν όλους μέσα σε μία κοινότητα ανεξάρτητα από τα διαφορετικά τους υπόβαθρα και που τους εμπλέκει με διαφορετικούς τρόπους. Προϋποθέτει την αυτοοργάνωση σε ριζοσπαστικές, ανεξάρτητες, και μη-ιεραρχικές τοπικές ομάδες, οι οποίες συντονίζουν τους αγώνες τους, τις δράσεις τους και θεσμίζουν μία συνομοσποδία ώστε να αντεπιτεθούν στο σύστημα ως

μία ολότητα.

Ο **Zaher Baher** είναι συγγραφέας κουρδικής καταγωγής ο οποίος ζει στην Αγγλία. Είναι μέλος του Αναρχικού Φόρουμ του Κουρδιστάν και συγγραφέας του βιβλίου *The Experiment of West Kurdistan: Feminism, Anti-Sectarianism and Collectivism in the Syrian Revolution*, AK Press, 2016.

Zaherbaher.com

Μετάφραση: Σοφία Παπαγιαννάκη

Ζακ Ρανσιέρ: Δημοκρατία, Ισότητα και Χειραφέτηση σε έναν Κόσμο που Αλλάζει

Ζακ Ρανσιέρ

Μετάφραση: Αλέξανδρος Σχισμένος

Θα αρχίσω από τον κόμβο ανάμεσα σε δύο από τις έννοιες που προτάθηκαν προς συζήτηση για το πάνελ μας: την ισότητα και τη χειραφέτηση. Θα παραθέσω εν συντομία τα δύο κύρια σημεία που υποδηλώνονται, για μένα, στην ιδέα της χειραφέτησης.

Το πρώτο είναι ότι η ισότητα δεν είναι κάποιος στόχος στον οποίο πρέπει να φτάσουμε. Δεν πρόκειται για ένα κοινό επίπεδο, ένα ισοδύναμο ποσό πλούτου ή μία ταυτότητα βιοτικών συνθηκών που πρέπει να επιτευχθεί ως συνέπεια της ιστορικής εξέλιξης και της στρατηγικής δράσης. Αντιθέτως, είναι ένα σημείο αφετηρίας. Αυτή η πρώτη αρχή προσδένεται άμεσα με μία δεύτερη: η ισότητα δεν είναι ένα κοινό μέτρο μεταξύ ατόμων, είναι μία ικανότητα μέσω της οποίας τα άτομα δρουν ως οι κάτοχοι της

κοινής εξουσίας[1], μίας εξουσίας που ανήκει σε όλους. Αυτή η ικανότητα καθεαυτή δεν είναι ένα δεδομένο του οποίου η κατοχή μπορεί να ελεγχθεί. Θα πρέπει να προϋποτίθεται ως αρχή δράσης αλλά επαληθεύεται μόνο από τη δράση καθεαυτή. Η επαλήθευση δεν συνίσταται στο γεγονός πως η δράση μου παράγει την ισότητα ως αποτέλεσμα. Πραγματώνει την ισότητα ως διαδικασία. Δρω, δρούμε ως εάν όλα τα ανθρώπινα όντα έχουν την ίδια διανοητική ικανότητα. Χειραφέτηση κατά πρώτον σημαίνει την υποστήριξη της προϋπόθεσης: είμαι ικανός, είμαστε ικανοί να σκεφτούμε και να δράσουμε δίχως αφέντες. Όμως είμαστε ικανοί στο βαθμό που σκεφτόμαστε ότι όλα τα ανθρώπινα όντα είναι προικισμένα με την ίδια ικανότητα. Δεύτερον, χειραφέτηση σημαίνει τη διαδικασία μέσω της οποίας επαληθεύουμε αυτή την προϋπόθεση. **Η ισότητα δεν είναι δεδομένη, είναι διαδικασιακή[2]. Και δεν είναι ποσοτική, είναι ποιοτική.**

Η ιδέα της χειραφέτησης απορρίπτει την αντίθεση, την οποία θέτει η αποκαλούμενη «φιλελεύθερη» παράδοση, ανάμεσα στην ελευθερία, θεωρημένη ως την εσωτερη αυτόνομη εξουσία[3] και αξιοπρέπεια του ατόμου και την ισότητα, θεωρημένη ως τους εξαναγκασμούς που θέτει η συλλογικότητα επί των ατόμων. Το ελεύθερο είναι ακριβώς όπως το ισάξιο: δεν ορίζει μια ιδιότητα των ατόμων. Ορίζει την μορφή της δράσης τους και της σχέσης τους προς τα άλλα άτομα. Η προϋπόθεση της ίσης ικανότητας είναι μία αρχή κοινής ελευθερίας που αντιτίθεται στην προϋπόθεση ότι τα ανθρώπινα όντα μπορούν να δράσουν λογικά μόνο ως άτομα και να συνεργαστούν λογικά σε μία κοινότητα σύμφωνα με την αρχή της υποταγής.

Η αυτονομία είναι μία έννοια κλειδί στη μοντέρνα χειραφετητική πολιτική. Όμως θα πρέπει να την κατανοήσουμε σωστά. Δεν σημαίνει την αυτόνομη δύναμη ενός υποκειμένου που αντιτίθεται σε εξωτερικές δυνάμεις: σημαίνει μία μορφή της σκέψης, της πράξης και της οργάνωσης απαλλαγμένη από την προϋπόθεση της ανισότητας, απαλλαγμένη από τους ιεραρχικούς περιορισμούς και το ιεραρχικό δόγμα. Σημαίνει την αντιπαράθεση δύο ειδών κοινής λογικής και δύο κοινών κόσμων[4], ένας εκ των οποίων βασίζεται

στη διαδικασία επαλήθευσης της ανισότητας ενώ ο άλλος στη διαδικασία επαλήθευσης της ισότητας. Αυτό συνεπάγεται η έννοια της διαφωνίας που πρότεινα για να εννοιοποιήσω την πολιτική σύγκρουση. Η διαφωνία δεν είναι μία σύγκρουση δυνάμεων, ούτε ακόμη και μία σύγκρουση ιδεών και αξιών. Είναι μία σύγκρουση μεταξύ δύο κοινών κόσμων ή δύο κοινών λογικών[5]. Αυτό σημαίνει το σενάριο της απόσχισης των Ρωμαίων πληβείων στον Αβεντίνο λόφο, που τοποθέτησα στο κέντρο της ανάλυσής μου του τι σημαίνει διαφωνία. Στο πλαίσιο της κοινής λογικής η οποία στηρίζει την κυριαρχία των πατρικίων, δεν μπορεί να υπάρξει διάλογος μεταξύ των πατρικίων και των πληβείων, διότι οι πληβείοι δεν μιλούν. Απλώς κάνουν θόρυβο. Η προϋπόθεση της ανισότητας δεν είναι μια απλή ιδέα, ενσαρκώνεται στην απτή πραγματικότητα ενός αισθητού κόσμου έτσι ώστε οι πληβείοι να μην αρκεί απλώς να υποστηρίξουν ότι είναι και αυτοί ομιλούντα όντα, αλλά να πρέπει επίσης να επινοήσουν μία ολόκληρη δραματουργία προκειμένου να δημιουργήσουν τον αισθητό κόσμο όπου το προηγούμενος αδιανόητο -και ακόμη αδιανόητο- γεγονός ότι μιλούν να γίνει καταληπτό.

Αυτή η ιδέα της χειραφέτησης μας κάνει να σκεφτόμαστε την πολιτική με όρους σύγκρουσης κόσμων σε αντίθεση με την κυρίαρχη ιδέα που την αφομοιώνει σε μία σύγκρουση δυνάμεων. Είναι μία σύγκρουση κοινών κόσμων. Κοινωνική χειραφέτηση δεν είναι η επιλογή της κοινότητας έναντι του ατομικισμού. Η ίδια η αντιπαράθεση της κοινότητας στον ατομικισμό είναι δίχως νόημα. Μία μορφή κοινότητας είναι πάντοτε, την ίδια στιγμή και μία μορφή ατομικότητας. Το ζήτημα δεν είναι η παρουσία ή απουσία κοινωνικών δεσμών, το ζήτημα είναι η φύση τους.

Ο καπιταλισμός δεν είναι η βασιλεία της ατομικότητας: οργανώνει αφ' εαυτού έναν ίδιο κοινό κόσμο, έναν κοινό κόσμο που βασίζεται στην ανισότητα και διαρκώς την αναπαράγει έτσι ώστε εμφανίζεται ως ο κόσμος -ο πραγματικός, υπαρκτός κόσμος στον οποίο ζούμε, κινούμαστε, αισθανόμαστε, σκεφτόμαστε και δρούμε. Είναι ο ήδη υπαρκτός κόσμος με τους μηχανισμούς και τους θεσμούς του. Μπροστά στα αισθητά τεκμήριά του ο κόσμος

της ισότητας μοιάζει σαν ένας πάντοτε ασαφής κόσμος, που πρέπει διαρκώς να επανασχεδιάζεται, να ανασυγκροτείται από μία πολλαπλότητα μοναδικών επινοήσεων από δράσεις, σχέσεις και δίκτυα που έχουν ιδιαίτερες μορφές χρονικότητας και ιδιαίτερους τρόπους αποτελεσματικότητας. Γι' αυτό η απόσχιση των πληβείων στον Αβεντίνο λόφο είναι παραδειγματική[6]: ο κόσμος της ισότητας είναι ένας «κόσμος υπό κατασκευή», ένας κόσμος που γεννιέται από συγκεκριμένες ρήξεις στην κυρίαρχη κοινή λογική, από διαταραχές της «κανονικής» πορείας του κόσμου. Συνεπάγεται την κατάληψη συγκεκριμένων χώρων, την επινόηση συγκεκριμένων στιγμών όταν το ίδιο το τοπίο του αντιληπτού, του νοητού και του δυνατού αναδιαμορφώνεται ριζοσπαστικά. Η σύγκρουση των κόσμων είναι επί της αρχής της δυσυμμετρική.

Όμως είναι γεγονός ότι αυτή η δυσυμμετρία έχει συγκαλυφθεί για καιρό από το τεκμήριο ενός μέσου όρου που έμοιαζε να είναι κοινός στον κόσμο της ισότητας και στον κόσμο της ανισότητας και ακόμη να προσδιορίζει την ίδια στιγμή έναν κόσμο και μία δύναμη. Αυτός ο όρος ήταν η εργασία -με το δίδυμό της, που αποκαλείται μόχθος[7]. Από τη μία, εργασία ήταν το όνομα της δύναμης που ο καπιταλισμός συγκρότησε και οργάνωσε προς το συμφέρον του και η πραγματικότητα της κατάστασης εκείνων που ο καπιταλισμός εκμεταλλευόταν. Μα, από την άλλη, ήταν η δύναμη που θα μπορούσε να ανασυγκροτηθεί ενάντια σε εκείνη την καπιταλιστική εξουσία, να ανασυγκροτηθεί συνάμα ως μία δύναμη αγώνα στο παρόν και ως η μορφή ζωής του μέλλοντος. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο κόσμος του μόχθου παρουσιάστηκε σαν να είναι συνάμα και το προϊόν της ανισότητας και ο παραγωγός της ισότητας. Οι δύο διαδικασίες συμπτύχθηκαν σε μία μοναδική διαδικασία.

Η Μαρξιστική παράδοση έστησε αυτή τη σύζευξη στο πλαίσιο του «προοδευτικού» σεναρίου, σύμφωνα με το οποίο η ανισότητα είναι ένα μέσο, ένα ιστορικό στάδιο που πρέπει να διαβούμε, προκειμένου να παράγουμε την ισότητα. Είχε ειπωθεί πως ο καπιταλισμός παράγει όχι μόνο τις υλικές συνθήκες ενός κόσμου

ισότιμης μοιρασιάς του κοινού πλούτου, μα ακόμη και την κοινωνική τάξη που θα τον ανατρέψει και θα οργανώσει τον επερχόμενο κοινό κόσμο. Για να παίξει αυτό το ρόλο, η οργάνωση των εργατών έπρεπε να αναλάβει και να εσωτερικεύσει, πρώτα στο παρόν του αγώνα και ύστερα στο μέλλον της συλλογικής παραγωγής, την αρετή που τους είχε ενσταλαχτεί από τον καπιταλισμό, την αρετή της εργοστασιακής πειθαρχίας.

Η αναρχική παράδοση αντιπαρέθεσε σε αυτή την ιδέα της ανισότητας που παράγει ισότητα μία άλλη άποψη, που δίνει έμφαση στη θέσμιση ελεύθερων εργατικών κολεκτίβων που προεικονίζουν την επερχόμενη κοινότητα διαμέσου τόσο των εξισωτικών μορφών οργάνωσης, όσο και της θέσμισης στο παρόν μορφών συνεργατικής εργασίας και άλλων μορφών ζωής. Όμως αυτή η αντίθετη άποψη πάλι βασιζόταν στην ιδέα του «μέσου όρου»: την ιδέα της εργασίας σαν να ήταν την ίδια στιγμή μια μορφή ζωής, μια συλλογική μορφή αγώνα και η μήτρα ενός επερχόμενου κόσμου. Είναι σαφές ότι η εργασία δεν μπορεί πια να θεωρείται σήμερα σαν η ταυτότητα μιας δύναμης και ενός κόσμου, η ταυτότητα μιας μορφής αγώνα του παρόντος και μιας μορφής ζωής του μέλλοντος. Πολλά έχουν ειπωθεί είτε για το τέλος της εργασίας, είτε για το γεγονός ότι έχει γίνει άυλη. Όμως ο καπιταλισμός δεν έγινε άυλος, ακόμη και αν κομμάτι της παραγωγής του είναι γνώση, επικοινωνία, πληροφορία και ούτω καθεξής. Η υλική παραγωγή δεν εξαφανίστηκε από τον κοινό κόσμο που η ίδια οργανώνει. Αντιθέτως, μετατοπίστηκε, μακριά από τους αρχαίους τόπους της στην Γηραιά Ευρώπη, σε νέους τόπους, όπου η εργατική δύναμη ήταν φθηνότερη και πιο συνηθισμένη στην υπακοή. Και η μη-υλική παραγωγή συνεπάγεται συνάμα και κλασικές μορφές εξαγωγής υπεραξίας από κακοπληρωμένους εργάτες και μορφές άμισθου μόχθου που παρέχεται από τους ίδιους τους καταναλωτές. **Η εργασία δεν εξαφανίστηκε. Αντιθέτως, κατακερματίστηκε, ξεσχίσθηκε, και διασκορπίστηκε σε διάφορα μέρη και διάφορες μορφές ύπαρξης διαχωρισμένες η μία από την άλλη, ώστε να μην συνιστούν πλέον έναν κοινό κόσμο.**

Μαζί με την οικονομική διαταραχή ήρθαν οι νομικές

μεταρρυθμίσεις που υιοθετήθηκαν σε όλον τον κόσμο προκειμένου να καταστήσουν την εργασία ξανά μια ιδιωτική υπόθεση. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις δεν αφαίρεσαν μόνο τα δικαιώματα και τα κοινωνικά βοηθήματα που είχαν κατακτηθεί από τους αγώνες των εργατών στο παρελθόν, έτειναν επίσης να μετατρέψουν την εργασία, τους μισθούς, τα εργασιακά συμβόλαια και τις συντάξεις σε μία απλή ιδιωτική υπόθεση, που αφορά τους εργάτες έναν έναν ξεχωριστά και όχι πλέον ως συλλογικότητα. Η εργασία δεν έχει εξαφανιστεί αλλά έχει απογυμνωθεί από την εξουσία που την καθιστούσε την υλικά υπαρκτή αρχή ενός νέου κόσμου, ενσαρκωμένου σε μία δεδομένη κοινότητα. Αυτό σημαίνει πως είμαστε τώρα υποχρεωμένοι να σκεφτούμε τη διαδικασία της χειραφέτησης, τη διαδικασία της ισότητας να φτιάχνει τον δικό της κόσμο ως συγκεκριμένη διαδικασία, αποσυνδεδεμένη από τους μετασχηματισμούς της παγκόσμιας οικονομικής διαδικασίας.

Βλέπουμε επίσης τη δυσκολία να αντιμετωπίσουμε αυτή την κατάσταση. Νομίζω ότι αυτή η νέα κατάσταση και η δυσκολία να την αντιμετωπίσουμε εκφράζεται τέλεια από τα συνθήματα που αντήχησαν σε διάφορες γλώσσες κατά τη διάρκεια των πρόσφατων κινημάτων: “Democracia Real Ya”, “Nuit Debout”, “Occupy Everything”, “Να μην ζήσουμε σαν δούλοι”. Όλα τους έχουν την αποτελεσματικότητά τους σε μία ασαφή διάδραση ανάμεσα στη λογική της σύγκρουσης δυνάμεων και στη λογική της σύγκρουσης κόσμων.

Το «να καταλάβουμε» και η «κατάληψη»[8] είναι τα πιο εύγλωττα παραδείγματα αυτής της ασάφειας. Προέρχονται από την ιστορική παράδοση του αγώνα της εργατικής τάξης. Οι «απεργίες παραμονής στον χώρο»[9] του παρελθόντος, απεργίες κατά τη διάρκεια των οποίων οι εργάτες καταλάμβαναν τον χώρο εργασίας, κατέστησαν τη σύγκρουση δυνάμεων ταυτόσημη με την εκδήλωση της ισότητας. Οι εργάτες, όχι μόνο μπλόκαραν τον μηχανισμό της εκμετάλλευσης, αλλά επίσης επικύρωσαν μία συλλογική κατοχή του χώρου εργασίας και των εργαλείων της εργασίας και μετέτρεψαν έναν χώρο αφιερωμένο στη δουλειά και την υπακοή σε έναν τόπο ελεύθερης κοινωνικής ζωής. Η νέα «κατάληψη» αναλαμβάνει την

αρχή του μετασχηματισμού της λειτουργίας ενός χώρου. Όμως αυτός ο χώρος δεν είναι πλέον ένας εσωτερικός χώρος, ένας χώρος καθορισμένος εντός της διανομής των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Δεν είναι πλέον ένας τόπος απτής σύγκρουσης ανάμεσα στο Κεφάλαιο και την Εργασία.

Καθώς το Κεφάλαιο έχει, ολοένα και περισσότερο, γίνει μία δύναμη εκτόπισης που καταστρέφει τους τόπους όπου θα μπορούσε να στηθεί η σύγκρουση, η κατάληψη τώρα λαμβάνει χώρα στους χώρους που είναι διαθέσιμοι: σε αυτά τα κτίρια που οι απρόβλεπτες εξελίξεις της αγοράς ακινήτων έχουν αφήσει άδεια ή στους δρόμους που κανονικά είναι προορισμένοι για την κυκλοφορία των ατόμων και των προϊόντων -και κάποιες φορές για τις πορείες των διαδηλωτών. Η διαδικασία της κατάληψης μεταμορφώνει αυτούς τους χώρους που ήταν προορισμένοι για την κυκλοφορία των προσώπων, των αγαθών και των αξιών σε τόπους όπου οι άνθρωποι μένουν, και επικυρώνουν, μέσα από το απλό γεγονός της παραμονής τους εκεί, την αντίθεσή τους στις καπιταλιστικές εξουσίες της κυκλοφορίας και της εκτόπισης.

Η λέξη «κατάληψη» παραμένει η ίδια και σημαίνει ακόμη τη διαστρέβλωση της κανονικής χρήσης ενός χώρου όμως η διαδικασία του καταλαμβάνειν δεν πρόκειται πια για μία σύγκρουση δυνάμεων για την κατοχή ενός στρατηγικού τόπου στη διαδικασία της οικονομικής και κοινωνικής αναπαραγωγής. Έχει μετατραπεί σε μία σύγκρουση κόσμων, μία μορφή συμβολικής απόσχισης που υλοποιείται και συμβολίζεται σε έναν τόπο παραπέρα. Το κίνημα Occupy Wall St. έλαβε χώρα σε ένα πάρκο που βρίσκεται δίπλα ακριβώς από το κέντρο αυτής της χρηματοοικονομικής εξουσίας που κατέστρεψε τα εργοστάσια τα οποία ήταν προηγουμένως οι τόποι των κινημάτων κατάληψης. Το ισπανικό κίνημα των Indignados δημιούργησε, κατά τη διάρκεια μιας προεκλογικής καμπάνιας, συνελεύσεις που αυτοπαρουσιάστηκαν ως η έδρα της «πραγματικής δημοκρατίας τώρα». **Η πραγματική δημοκρατία τέθηκε απέναντι στην αυτο-αναπαραγωγή της κάστας των αντιπροσώπων.** Όμως η «πραγματική δημοκρατία» σήμαινε επίσης, στη Μαρξιστική παράδοση, το μέλλον της υλικής ισότητας που αντιπαρατέθηκε

στην αστική «τυπική δημοκρατία». Ήταν ένα μέλλον που υποσχέθηκαν ως το αποτέλεσμα της κατάληψης της εξουσίας του Κράτους και της συλλογικής οργάνωσης της παραγωγής. Τώρα, προσδιορίζει μία μορφή σχέσης μεταξύ των ανθρώπινων όντων που θα πρέπει να ασκείται στο παρόν τόσο ενάντια, όσο και εκτός από το ιεραρχικό σύστημα αντιπροσώπευσης. Η πραγματική δημοκρατία, κατά μία έννοια, έγινε πιο τυπική από ό,τι η «τυπική δημοκρατία» που στιγματίστηκε από τη Μαρξιστική παράδοση. Όχι μόνο εξίσωσε την πραγμάτωση της ισότητας με τη μορφή της συνέλευσης όπου όλα τα άτομα έχουν ίσο δικαίωμα, αλλά επίσης επέβαλλε έναν αριθμό κανονισμών, όπως την ισότητα του χρόνου που δινόταν σε όλους τους ομιλητές και τη δύναμη των ατόμων να μπλοκάρουν την απόφαση της πλειοψηφίας.

Η κατάληψη έχει γίνει το όνομα μιας απόσχισης. Όμως αυτή η απόσχιση δεν είναι πλέον η δράση μιας συγκεκριμένης κοινότητας που διεκδικεί τα δικαιώματά της. Αντιθέτως, φαίνεται να είναι η υλοποίηση μιας βλέψης προς το κοινό[10], σαν το κοινό να είναι κάτι που χάθηκε, κάτι που θα έπρεπε να ανασυγκροτηθεί μέσω της συγκεκριμένης πράξης της συγκέντρωσης μίας πολλαπλότητας ανώνυμων ατόμων που επιτελούν το «είμαστε ίσοι» ως το ίδιο με το «είμαστε από κοινού»[11]. Γι' αυτόν τον λόγο αυτή η απόσχιση, αυτό το είναι-παραπέρα[12], εκφράστηκε με παράδοξους όρους, και ιδιαιτέρως με το παράξενο σύνθημα που υιοθετήθηκε από πολλές συνελεύσεις σαν επιβεβαίωση της πραγματικής δημοκρατίας: «Ομοφωνία[13] αντί για ηγέτες». Μοιάζει παράδοξο να τίθεται η ομοφωνία σαν η ιδιαίτερη αρετή της διαφωνούσας συνέλευσης που συγκαλείται σε κατειλημμένους χώρους. Θα μπορούσε να αντιταχθεί η άποψη πως η διαφωνία[14] συνίσταται ακριβώς στη θέσμιση μιας άλλης μορφής κοινότητας που βασίζεται στην οριζοντιότητα και τη συμμετοχή. Όμως το πρόβλημα της δημοκρατίας δεν αφορά τόσο τον αριθμό των ανθρώπων που μπορούν να συμφωνήσουν στο ίδιο σημείο, όσο αφορά την ικανότητα να επινοούμε νέες μορφές συλλογικής πραγμάτωσης της ικανότητας του καθενός.

Με το να υπογραμμίζω αυτό το παράδοξο, δεν θέλω να υποτιμήσω

αυτά τα κινήματα. Κάποιοι άνθρωποι αντέταξαν στον πασιφισμό των συνελεύσεων την ανάγκη της άμεσης δράσης που να αντιτίθεται μετωπικά στον εχθρό. Όμως η «σύγκρουση με τον εχθρό καθεαυτό» μπορεί να νοηθεί και να ασκηθεί με διαφορετικούς τρόπους και οι περισσότερες μορφές άμεσης δράσης που αντιπαρατέθηκαν στις ειρηνικές συνελεύσεις -για παράδειγμα οι καταστροφές σε ΑΤΜ, τζαμαρίες μαγαζιών και δημόσια γραφεία- είχαν τον ίδιο χαρακτήρα με αυτές: ήταν επίσης συμβολικές εκφράσεις μιας σύγκρουσης κόσμων, παρά στρατηγικές δράσεις σε έναν αγώνα για εξουσία. Άλλοι άνθρωποι κατέκριναν αυτή την έλλειψη στρατηγικής· είπαν ότι αυτά τα κινήματα δεν μπορούσαν να αλλάξουν τίποτε στην καπιταλιστική κυριαρχία και έκαναν νέες εκκλήσεις για την οικοδόμηση οργανώσεων πρωτοπορίας με σκοπό την κατάληψη της εξουσίας. Όμως μια τέτοια απάντηση είναι ανίκανη να επιλύσει τα παράδοξα της χειραφέτησης. Η στρατηγική θέαση του κόσμου που την τροφοδοτεί είναι μια άποψη της ανισότητας ως παραγωγό της ισότητας. Αυτή η στρατηγική εφαρμόστηκε από τα κομμουνιστικά κόμματα και τα σοσιαλιστικά κράτη του 20^{ου} αιώνα και όλοι γνωρίζουμε τα αποτελέσματά τους. **Η ανισότητα παράγει μόνο ανισότητα και το κάνει αδιάκοπα.** Επιπλέον, αυτή η στρατηγική άποψη έχει χάσει τη βάση όπου στηριζόταν, δηλαδή την πραγματικότητα της εργασίας/μόχθου ως έναν κοινό κόσμο.

Τώρα αντιμετωπίζουμε ξανά τη δυσσυμμετρία ανάμεσα στη διαδικασία της ισότητας και τη διαδικασία της ανισότητας. Η ισότητα δεν δημιουργεί κόσμους με τον ίδιο τρόπο με την ανισότητα. Δουλεύει, ως έχει, στα διαλείμματα του κυρίαρχου κόσμου, επικαλύπτοντας τον «κανονικό» -εννοώντας τον κυρίαρχο-ιεραρχικό τρόπο της δημιουργίας κόσμων. Και μία από τις κύριες όψεις της δυσσυμμετρίας είναι ακριβώς το γεγονός ότι η διαδικασία της ισότητας απορρίπτει τον ίδιο τον διαχωρισμό μέσων και σκοπών ο οποίος χαρακτηρίζει τη στρατηγική της παραγωγής της ισότητας μέσω της ανισότητας. Αυτό σημαίνει, τελικά, ελευθερία.

Η ελευθερία δεν είναι ζήτημα μιας επιλογής που κάνουν τα

άτομα. Είναι ένα τρόπος πράξης. Μια ελεύθερη δράση ή μια ελεύθερη σχέση είναι μία δράση ή μία σχέση που βρίσκει το επίτευγμά της στον εαυτό της, στην επαλήθευση μιας ικανότητας και όχι πλέον σε ένα εξωτερικό αποτέλεσμα. Στις ιεραρχικές κοινωνίες του παρελθόντος αποτελούσε το προνόμιο μιας ολιγομελούς κατηγορίας ανθρώπινων όντων, που αποκαλούνταν οι «ενεργοί άνδρες» σε αντίθεση προς όλους αυτούς που υπόκειντο στη βασιλεία της ανάγκης. Στους μοντέρνους καιρούς, η ελευθερία εκδημοκρατίστηκε πρώτα στο πεδίο της αισθητικής με την Καντιανή και Σιλλερριανή κατηγορία του ελεύθερου παιχνιδιού σαν αυτοσκοπού και δυναμικότητας που ανήκει στον καθένα. Έπειτα ο νεαρός Μαρξ προχώρησε περισσότερο καθώς την έθεσε [την ελευθερία] ως τον ίδιο τον ορισμό του κομμουνισμού, τον οποίο εξίσωσε με το τέλος του καταμερισμού της εργασίας: κομμουνισμός, γράφει στα Χειρόγραφα του '44, σημαίνει ο εξανθρωπισμός των ανθρώπινων αισθήσεων· είναι η κατάσταση πραγμάτων στην οποία η ικανότητα του εξανθρωπισμού ασκείται δι' εαυτή, αντί να χρησιμοποιείται ως ένα απλό μέσο για την επιβίωση. Και το απεικόνισε με την περίπτωση εκείνων των κομμουνιστών εργατών στο Παρίσι που συγκεντρώνονταν, σε πρώτο επίπεδο για να συζητήσουν τα κοινά τους συμφέροντα, αλλά το έκαναν σε μεγαλύτερο βάθος, για να απολαύσουν την καινούργια κοινωνική τους ικανότητα ως τέτοια.

Είναι αλήθεια ότι η ανάλυση του Μαρξ βασίστηκε στην ταυτοποίηση της εργασίας ως της θεμελιώδους ανθρώπινης ικανότητας. Όταν η εργασία δεν μπορεί πλέον να διαδραματίσει αυτόν τον ρόλο, η αποστολή της δημιουργίας ενός κόσμου όπου πλέον οι σκοποί της δράσης δεν διαχωρίζονται από τα μέσα της μπορεί να φαίνεται ακόμη πιο παράδοξη καθεαυτή. Η ελεύθερη και ισότιμη κοινότητα είναι κάτι που δεν μπορεί πλέον να βασιστεί σε ένα δεδομένο εμπειρικό υπόβαθρο. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ως αντικείμενο μιας βούλησης. Όμως, από την άλλη, αυτή η βούληση δεν μπορεί πλέον να τίθεται υπό τους όρους της σχέσης των μέσων και των σκοπών. Γι' αυτό τείνει να γίνει μία παγκόσμια επιθυμία για μία άλλη μορφή ανθρώπινων σχέσεων.

Αυτή η στροφή απεικονίστηκε καλύτερα στο κίνημα Occupy Wall Street, από τις πολλαπλές επεκτάσεις του ρήματος «occupy» (να κάνουμε κατάληψη), που το ανέδειξαν σε σηματοδότη μιας παγκόσμιας μετατροπής προς έναν άλλο τρόπο κατοίκησης του κόσμου: «occupy language» (να κάνουμε κατάληψη στη γλώσσα), «occupy imagination» (να κάνουμε κατάληψη στη φαντασία), «occupy love» (να κάνουμε κατάληψη στον έρωτα) και, εντέλει, «Occupy everything» (να κάνουμε κατάληψη σε όλα), που φαίνεται να σημαίνει: να αλλάξουμε τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τα πάντα και όλες τις υπαρκτές μορφές κοινωνικών σχέσεων. Ίσως η καλύτερη μετάφραση αυτού του αινιγματικού συνθήματος να είναι το ελληνικό σύνθημα: «Να μην ζήσουμε σαν δούλοι». Αυτή η πρόταση δεν προσκαλούσε μόνο να εξεγερθούμε ενάντια στην εντατικοποίηση της καπιταλιστικής κυριαρχίας. Προσκαλούσε να επινοήσουμε εδώ και τώρα τρόπους δράσης, τρόπους σκέψης και μορφές ζωής που αντιτίθενται σε αυτές που διαρκώς παράγονται και αναπαράγονται από τη λογική της ανισότητας, τη λογική της καπιταλιστικής και κρατικής κυριαρχίας.

Νομίζω ότι αυτή η έκκληση βρήκε ανταπόκριση στην επινοήση μιας μορφής που ονομάζεται «ελεύθερος κοινωνικός χώρος» -μία μορφή που έλαβε μία ιδιαίτερη πειστικότητα στα κοινωνικά κινήματα αυτής της χώρας[15]. Κατά την άποψή μου, αυτό που κάνει αυτή την έννοια σημαντική είναι ότι αμφισβητεί τις παραδοσιακές αντιθέσεις ανάμεσα στις ανάγκες του παρόντος και τις ουτοπίες του μέλλοντος ή ανάμεσα στη σκληρή οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα και την «πολυτέλεια» της «τυπικής» δημοκρατίας. Οι άνθρωποι που άνοιξαν τέτοιους χώρους έκαναν σαφές το ότι δεν ζήτησαν απλώς να απαντήσουν σε καταστάσεις ανάγκης, ανέχειας και άγχους που δημιουργούνται από την εντατικοποίηση της καπιταλιστικής κυριαρχίας. Δεν θέλησαν μόνο να δώσουν στέγη, τροφή, υγεία, παιδεία ή τέχνη σε όσους στερούνταν αυτά τα αγαθά, αλλά να δημιουργήσουν νέους τρόπους ύπαρξης, σκέψης και πράξης από κοινού.

Μπορούμε να βγάλουμε από αυτό έναν πλατύτερο ορισμό αυτής της μορφής: **ένας ελεύθερος κοινωνικός χώρος είναι ένας χώρος όπου**

ο ίδιος ο διαχωρισμός σε σφαίρες δραστηριότητας -υλική παραγωγή, οικονομική συναλλαγή, κοινωνική πρόνοια, διανοητική παραγωγή και ανταλλαγή, καλλιτεχνική παράσταση, πολιτική δράση κτλ.- αμφισβητείται. Είναι ένας χώρος όπου συνελεύσεις μπορούν να εξασκήσουν μορφές άμεσης δημοκρατίας που σκοπεύουν όχι μόνο να δώσουν ίσο δικαίωμα λόγου στον καθένα, αλλά να λάβουν συλλογικές αποφάσεις για απτά ζητήματα. Κατ' αυτό τον τρόπο, μια μορφή πολιτικής δράσης τείνει την ίδια στιγμή να είναι το κύτταρο μιας άλλης μορφής ζωής. Δεν είναι πλέον ένα εργαλείο για την προετοιμασία μιας μελλοντικής χειραφέτησης, αλλά μια διαδικασία επινόησης μορφών ζωής και τρόπων σκέψης στις οποίες η ισότητα προάγει την ισότητα.

Αυτό που μας ζητά αυτή η πρόταση να κάνουμε είναι να αλλάξουμε όλες τις μορφές οργάνωσης της ζωής και τους τρόπους σκέψης που καθορίζονται από τη λογική της ανισότητας, τη λογική της καπιταλιστικής και κρατικής κυριαρχίας.

Φυσικά, γνωρίζουμε ότι αυτά τα κύτταρα μιας νέας κοινωνικής ζωής υπόκεινται διαρκώς σε εσωτερικά προβλήματα και εξωτερικές απειλές. Αυτό το «ήδη παρόν μέλλον» είναι πάντοτε μεμιάς ένα επισφαλές παρόν. Όμως δεν έχει νόημα, νομίζω, να εντοπίσουμε εκεί την απόδειξη ότι όλα είναι μάταια, όσο μια παγκόσμια επανάσταση δεν «πήρε» την εξουσία και δεν κατέστρεψε το καπιταλιστικό φρούριο. Αυτό το είδος κρίσης είναι ένας τρόπος να εισάγουμε το φρούριο στο μυαλό μας, να θεσπίσουμε έναν κύκλο αδυνατότητας, διακηρύσσοντας πως τίποτε δεν μπορεί να αλλάξει αν δεν αλλάξουν όλα.

Η χειραφέτηση υπήρξε πάντοτε ένας τρόπος επινόησης, μέσα στην «κανονική» ροή του χρόνου, ενός άλλου χρόνου, ενός άλλου τρόπου να κατοικούμε από κοινού τον αισθητό κόσμο. Υπήρξε πάντοτε ένας τρόπος ζωής στο παρόν σε έναν άλλο κόσμο, αντί να αναβάλλουμε τη δυνατότητά του. **Η χειραφέτηση προετοιμάζει το μέλλον μονάχα στον βαθμό που ανοίγει στο παρόν ρήγματα που είναι επίσης και αυλάκια.** Το κάνει αυτό εντείνοντας την εμπειρία άλλων μορφών ύπαρξης, ζωής, δράσης και σκέψης. Οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι που δημιουργήθηκαν από τα πρόσφατα

κινήματα κληρονομούν τις μορφές ζωής -τους παραγωγικούς συνεταιρισμούς και τις μορφές λαϊκής εκπαίδευσης- που δημιουργήθηκαν από τα εργατικά κινήματα του παρελθόντος και ιδιαίτερα τα αναρχικά κινήματα. Όμως το παρόν μας δεν μπορεί πλέον να κρατήσει την πίστη που συντηρούσε τις μορφές αυτό-οργάνωσης του παρελθόντος. Δεν μπορεί να βασιστεί πλέον στην προϋπόθεση ότι ο καπιταλισμός δημιουργεί τις συνθήκες της ίδιας του της καταστροφής και ότι η εργασία συγκροτεί έναν οργανικό κόσμο του μέλλοντος που κυοφορείται ήδη στην κοιλιά του παλιού κόσμου.

Περισσότερο από ποτέ ο κόσμος της ισότητας δείχνει να είναι το, πάντοτε υπό όρους, παράγωγο συγκεκριμένων επινοήσεων. **Το παρόν μας μας ωθεί να ανακαλύψουμε ξανά ότι η ιστορία της ισότητας είναι μια αυτόνομη ιστορία.** Δεν είναι η εξέλιξη στρατηγικών που βασίζονται στους τεχνολογικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς. Είναι ένας αστερισμός στιγμών - κάποιες ημέρες, κάποιες εβδομάδες, κάποια χρόνια που δημιουργούν συγκεκριμένες χρονικές δυναμικές, προικισμένες με περισσότερη ή λιγότερη ένταση και διάρκεια. Το παρελθόν δεν μας άφησε κανένα μάθημα, μόνο στιγμές που πρέπει να διευρύνουμε και να παρατείνουμε όσο μακρύτερα μπορούμε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

[1] Σ.τ.μ. Μεταφράζουμε ως 'εξουσία' την λέξη power, που θα πρέπει να τονίσουμε ότι αναφέρεται στην εξουσία ως δύναμη μεταβολής, και όχι στην εξουσία ως αυθεντία κυριαρχίας, όπως εκφράζει η έτερη λέξη authority.

[2] Σ.τ.μ Όχι διαδικαστική, κανονιστική αλλά δυναμική διαδικασία και στοιχείο μιας δυναμικής διαδικασίας.

[3] Σ.τ.μ. Όπως και παραπάνω, μεταφράζουμε τη λέξη power.

[4] Σ.τ.μ. Common worlds. Κοινών, όχι μεταξύ τους, αλλά κόσμων που συγκροτούν κοινότητες νοήματος.

[5] Σ.τ.μ. Commonsenses. Ως νοοτροπίες και κοσμοθεωρίες, έννοια ισοδύναμη με τις κοινότητες νοήματος που συγκροτούν common worlds.

[6] Σ.τ.μ. Paradigmatic. Όχι μόνο ως παράδειγμα αλλά και με την θεμελιώδη σημασία ότι θέτει ένα παράδειγμα, έναν τρόπο σκέψης και δράσης.

[7] Σ.τ.μ. Ως εργασία, με την έννοια της παραγωγής έργου, αποδίδουμε τη λέξη work, ενώ με την λέξη μόχθο, τη λέξη labour, που δηλώνει επίσης τη μισθωτή εργασία.

[8] Σ.τ.μ. Στο κείμενο, οι λέξεις Occurey και occupation. Η πρώτη είναι ρήμα και η δεύτερη ουσιαστικό. Ωστόσο πρέπει να τονίσουμε ότι στην αγγλική, πέραν της ερμηνείας ως 'κατάληψη', οι λέξεις φέρουν και την επιπλέον ερμηνεία της 'απασχόλησης' ή του 'επαγγέλματος' (occupation) με την έννοια της ενασχόλησης. Ο αναγνώστης έχει κατά νου πως εδώ η 'κατάληψη' εμπεριέχει και τη σημασία της ενασχόλησης με τον κατειλημμένο χώρο ή χρόνο.

[9] Σ.τ.μ. Sit-in strikes.

[10] Σ.τ.μ. Common, όπως λέμε κοινά αγαθά (commons).

[11] Σ.τ.μ. Being equal- Being in common.

[12] Σ.τ.μ. Being-aside.

[13] Σ.τ.μ. Consensus, που μεταφράζεται και ως 'συναίνεση' η οποία ωστόσο έχει καταλήξει να σημαίνει τη συναίνεση στις επιταγές της κεντρικής εξουσίας.

[14] Σ.τ.μ. Dissensus.

[15] Σ.τ.μ. Εννοεί την Ελλάδα.

**Το παρόν κείμενο αποτελεί την ομιλία του Ζακ Ρανσιέρ στο Διεθνές Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ του Περιοδικού Βαβυλωνία "B-FEST" που έλαβε χώρα στις 27/05/17 με τίτλο «Δημοκρατία, Ισότητα και Χειραφέτηση σε έναν Κόσμο που Αλλάζει». Η αγγλική του εκδοχή [εδώ](#).*

Αυτοδιαχείριση: Μύθος και Πραγματικότητα

Νίκος Ιωάννου

«Δουλεύουμε, πουλάμε, πληρωνόμαστε» είναι το μοντέλο βάσει του οποίου συνδικαλιστές και εργαζόμενοι ανακτούν το εργοστάσιο τη δεκαετία του '70 στη Γαλλία. Η ίδια λογική υπάρχει σχεδόν σε όλα τα αυτοδιαχειριστικά εγχειρήματα κατά την περίοδο της βιομηχανικής ανάπτυξης και γενικότερα της ανάπτυξης. Μέχρι και τη δεκαετία του '90, όπου με την εμφάνιση του ζαπατιστικού φαινομένου έχουμε την άρνηση τέτοιων αξιακών θεσφάτων και την αμφισβήτηση της πρωτοκαθεδρίας της οικονομίας και του παραγωγισμού. Παρότι παραδοσιακή κοινωνία, οι Ζαπατίστας εξέπεμψαν ένα παγκόσμιο μήνυμα δημοκρατίας. Ένα μήνυμα που λίγο αργότερα έγινε σημαία των πρώτων μεγάλων εξεγέρσεων του 21^{ου} αιώνα.

Όμως στις βιομηχανικές χώρες της μέχρι τότε εποχής, η απασχόληση των εργατών στο εργοστάσιο ήταν μια κατά κάποιον τρόπο κληρονομική βεβαιότητα. Αυτή η βεβαιότητα χάνεται τότε οριστικά και το κενό καλύπτεται από ένα στρώμα ανασφάλειας. Μια απώλεια που συνοδεύεται από σημαντικές αλλαγές στο παραγωγικό μοντέλο και την οικονομία: διάλυση της εθνικής παραγωγής και ανάπτυξης, μεταλλαγή της τοπικότητας, η οποία πλέον δεν προσδιορίζεται γεωγραφικά, αλλά σε σχέση με την κεντρική διαχείριση. Οι επιχειρήσεις λιγοστεύουν διαρκώς, με αποτέλεσμα βιομηχανικές περιοχές να μετατρέπονται σε όγκους ερειπίων. Οι θέσεις εργασίας είναι πλέον σκόρπιες σε όλον τον πλανήτη και η παγκόσμια αγορά εργασίας καθίσταται το πεδίο του νέου ανταγωνισμού.

Η ανάκτηση ενός εργοστασίου μοιάζει πολύ μικρή πρόταση μπροστά στο αδιέξοδο της διάλυσης των βεβαιοτήτων στις παλαιές βιομηχανικές χώρες και ενώ τα ζεστά φουγάρα της Κίνας υποδέχονται εκατομμύρια υποταγμένους εργάτες. Στη μια πλευρά

του πλανήτη έχουμε αποβιομηχάνιση, ενώ στην άλλη έχουμε ένα βιομηχανικό παραλήρημα. Μια στεγνή ανατύπωση της καταναλωτικής κουλτούρας και της παραγωγής των εκατομμυρίων σκουπιδιών του καπιταλισμού. Όμως και αυτοί που κατορθώνουν να ανακτήσουν ένα εργοστάσιο στα τέλη της «χρυσής τριακονταετίας» δεν φαίνεται να εμπορούνται από το νόημα κάποιας άλλης, αντικαταναλωτικής κουλτούρας.

Το σλόγκαν «**δουλεύουμε, πουλάμε, πληρωνόμαστε**» έχει μια συνάφεια με τα διαφημιστικά πρότυπα της εποχής όπως το «ανάβει, ξυρίζει, γράφει» της Bic ή το «ντύνει, στολίζει, νοικοκυρεύει» της δικής μας Πειραϊκής-Πατραϊκής. Είναι αδιανόητη σήμερα μια ζωή κατακλυζόμενη από αυτά τα τρίπτυχα του καταναλωτισμού.

Όχι λόγω μιας hipster αντικαταναλωτικής αντίληψης, η οποία εξαντλείται στην αισθητική των πραγμάτων, αλλά λόγω μιας καθημερινής βιωματικής διαπίστωσης. Πρόκειται για την υποχώρηση του φαντασιακού του καταναλωτισμού, η οποία φτάνει σε τέτοιο βαθμό ώστε να εμφανίζεται στις στατιστικές ως «ανεξήγητη μείωση της ζήτησης».

Αντιστοίχως θα μας φαινόταν αδιανόητη σήμερα μια ζωή κατακλυζόμενη από το τρίπτυχο «δουλεύουμε, πουλάμε, πληρωνόμαστε». Μια ζωή κατακλυζόμενη από το νόημα του παραγωγισμού και του καταναλωτισμού και μιας αμοιβής ώστε να μπορείς ευχάριστα να παράγεις και ανεμπόδιστα να καταναλώνεις.

Όταν ο πατέρας λέει στο παιδί του ότι πρέπει να βγει έξω, να ζήσει, γιατί η ζωή είναι μία αγορά όπου μπορείς να πουλάς κάτι με κέρδος –στην ταινία *Songs from the Second Floor* του Roy Anderson– κυριολεκτεί! Ο **παραγωγισμός** και ο **οικονομισμός** είναι καθολικά νοήματα ακόμη και πριν από είκοσι χρόνια. Είναι σήμερα το ίδιο καθολικά αυτά τα νοήματα; Σίγουρα το να έχεις αρκετά χρήματα παραμένει κυρίαρχη αξία. Το να παράγεις όμως για να τα αποκτήσεις είναι μια αξία με ελάχιστη σημασία. Μια αξία που δεν σου εξασφαλίζει τη θέση σου στην κλίμακα της κοινωνικής ανισότητας όσο χαμηλή και αν είναι η προσδοκία σου.

Πρόκειται για τη μείωση του φαντασιακού της ανάπτυξης που, εκτός των σταθερά μειούμενων δεικτών της, συμπληρώνεται από παγκόσμια μείωση της διάθεσης για παραγωγικές επενδύσεις.

Πριν από σαράντα περίπου χρόνια λοιπόν συνδικαλιστές και εργαζόμενοι ανακτούν χρεοκοπημένες επιχειρήσεις και τις λειτουργούν, αφού οι ιδιοκτήτες τους αδυνατούν. Μία κίνηση που ήταν και παρέμεινε συμβολική, σαν ένα είδος απάντησης που θα μπορούσε να είχε δοθεί μπροστά στο κλείσιμο των βιοτεχνιών και των βιομηχανιών. Αυτή η κίνηση επανέρχεται σήμερα μέσα σε μια βαθειά κρίση διαφορετική από κάθε άλλη φορά. Μια κρίση που έχει να κάνει, εκτός των άλλων, με την καταστροφή της τοπικής-εθνικής παραγωγής στο πλαίσιο της οικονομικής παγκοσμιοποίησης.

«Αν δεν μπορούν αυτοί, μπορούμε εμείς». Τι όμως δεν μπορούν αυτοί, το οποίο μπορούμε εμείς; Είναι φανερό πως αντιμετωπίζουμε τα εργοστάσια σαν να φυτρώνουν από μόνα τους, σαν ένα φαινόμενο φυσικό όπως το φως του ήλιου ή την βροχή και όπως κείτονται πεθαμένα πια, να περιμένουν την εργατική τάξη να τα αναστήσει. Οι επιχειρηματίες δεν μπορούν να διατηρούν μια επιχείρηση χωρίς να τους αποδίδει το προσδοκώμενο κέρδος. Ενώ «εμείς» μπορούμε να λειτουργούμε ένα εργοστάσιο και να μοιραζόμαστε ένα μικρότερο κέρδος ανάλογο των προσδοκιών μας. Είναι ποτέ δυνατόν μια τέτοια πρόταση να αλλάξει την παραγωγική ρότα της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας;

Αν ναι, τότε σημαίνει ότι η αυτοδιαχείριση μπορεί να ξεπερνά τα εμπόδια της διάλυσης της τοπικής -εθνικής παραγωγής και της εξάρτησης από το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αν ήταν αλήθεια κάτι τέτοιο, οι υπερασπιστές της εθνοκρατικής οπισθοδρόμησης θα εφάρμοζαν την αυτοδιαχείριση δια ροπάλου.

Έχουμε δύο περιπτώσεις όπου ένα ανακτημένο από τους εργαζόμενους εργοστάσιο καταφέρνει μια διάρκεια μέσα στο χρόνο:

Η μία είναι η περίπτωση όπου το παραγόμενο προϊόν είναι αρκετά

ανταγωνιστικό και οι εργαζόμενοι διαχειριστές προσαρμόζουν την εμπορική δραστηριότητα στην παγκόσμια οικονομία της αγοράς. Τα κέρδη μοιράζονται εξ ίσου και το εγχείρημα εντάσσεται στο κανονιστικό καθεστώς του κράτους. Εδώ όμως έχουμε να κάνουμε με ένα πολυ- και ισο-μετοχικό παράδειγμα όπου οι αποφάσεις της συνέλευσης των εργαζομένων περιορίζονται σε τεχνικά ζητήματα παραγωγής και αναδιανομής. Τα ουσιαστικά ζητήματα τα αποφασίζει η διόλου ελεύθερη οικονομία και το διόλου παραχωρητικό κράτος. Οπότε για να έχουμε αυτοδιαχείριση θα πρέπει να αλλάξουμε το περιεχόμενο της λέξης.

Η άλλη περίπτωση, που παρουσιάζει και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, είναι αυτή όπου οι εργαζόμενοι καταλαμβάνουν το εργοστάσιο και το λειτουργούν με οποιαδήποτε προσχηματική ένταξη σε κανονισμό, για να το θέσουν στην υπηρεσία μιας κοινότητας. Η κοινότητα θέτει εξαρχής τους σκοπούς της και η παραγωγή και η οικονομία του εργοστασίου υποτάσσονται σε αυτούς τους σκοπούς. Τότε έχουμε πραγματικά ένα εγχείρημα αυτοδιαχείρισης, που μπορεί να μη φέρνει από μόνο του την επανάσταση, δείχνει όμως με σαφήνεια τον δρόμο προς αυτήν.

Σε κάθε περίπτωση, τα μέσα παραγωγής παίζουν τον μικρότερο ρόλο στη μετατροπή μιας καπιταλιστικής επιχείρισης σε αυτοδιαχειριστική. Αυτό που χαρακτηρίζει τη μετατροπή είναι το περιεχόμενο της πράξης των εργαζομένων. Εάν δηλαδή το περιεχόμενο αμφισβητεί ριζικά την υπάρχουσα θέσμιση και εάν θέτει τους όρους για μια εξαρχής δημιουργία του δημόσιου χώρου.

Ένα παράδειγμα είναι η «**Εφημερίδα των Συντακτών**», που είναι μια συνεταιριστική εφημερίδα και που συγκαταλέγεται μάλιστα στα αυτοδιαχειριστικά εγχειρήματα. Δεν είναι ανακτημένη επιχείρηση, αλλά συνεταιρισμός εργαζομένων του κλάδου, η πλειοψηφία των οποίων είχε εργοδότη την παλιά «Ελευθεροτυπία». Ένα Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης που δεν διασφαλίζει κανέναν έλεγχο από πλευράς αναγνωστών, που λογοκρίνει περισσότερο απ' ό,τι λογόκρινε ο παλιός εργοδότης τους εργαζόμενους, που το περιεχόμενό του καθορίζεται από άτυπες ή τυπικές εξουσίες.

Ποιο είναι λοιπόν το στοιχείο που θα επέτρεπε να χαρακτηριστεί το εγχείρημα αυτοδιαχειριζόμενο; Απλώς και μόνο το ότι είναι συνεταιριστικό;

Ένα διαφορετικό παράδειγμα είναι το κατειλημμένο εργοστάσιο της **BIOME** στη Θεσσαλονίκη. Οι εργαζόμενοι δημιούργησαν έναν συνεταιρισμό στο πλαίσιο μιας πλατιάς συνέλευσης αλληλέγγυων και παράγουν προϊόντα τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με αυτά που παρήγαγε η καπιταλιστική επιχείρηση στο παρελθόν. Τα προϊόντα που παράγει η κατειλημμένη BIOME χαρακτηρίζονται «καλά» προϊόντα και διακινούνται μέσα από δίκτυα των αλληλέγγυων. Στη διαμόρφωση του περιεχομένου καθώς και στις αποφάσεις συμμετέχει μια κοινότητα ανθρώπων, έτσι που να μπορούμε να μιλήσουμε για ένα αυτοδιαχειριστικό εγχείρημα. Η επιβίωση του εγχειρήματος εδώ δεν εξαρτάται όπως βλέπουμε από το τι ακριβώς παράγει, αλλά από το κατά πόσο το ίδιο το εγχείρημα γίνεται φορέας των ιδεών ενός καινούριου κολεκτιβισμού.

Ενός κολεκτιβισμού που έχει να κάνει με το ποιοι είμαστε, γιατί και τι παράγουμε και για ποιον το παράγουμε. **Ενός κολεκτιβισμού που δεν έχει να κάνει απλώς με την αναδιανομή των κερδών αλλά κυρίως έχει να κάνει με τον κοινωνικό έλεγχο και τη δημοκρατία.**

Εδώ βλέπουμε μια σημαντική διαφορά σε σχέση με το παραδοσιακό εργατικό κίνημα της ανάκτησης των θνησκόντων καπιταλιστικών επιχειρήσεων με το μότο «δουλεύουμε, πουλάμε, πληρωνόμαστε». Είναι μια σημαντική διαφορά του σημερινού νεογέννητου πολιτικού κινήματος με το παραδοσιακό. Οι «πολίτες κατά του λιθάνθρακα», ένα νικηφόρο κίνημα του πρόσφατου παρελθόντος (2007-2009), δεν χρησιμοποίησε οικονομικά επιχειρήματα, αλλά το «γιατί να παράγουμε ενέργεια και για ποιον», ένα πολιτικό ερώτημα κεντρικής σημασίας. Ένα πολιτικό ερώτημα που έθετε τους όρους για μια αυτοδιαχειριστική παραγωγή του κοινού αγαθού της ενέργειας. Αναμφίβολα το σύνθημα «αν δεν μπορείτε εσείς μπορούμε εμείς» έγινε προμετωπίδα του αγώνα της BIOME, αλλά ίσως τελικά δεν αντικατοπτρίζει με ακρίβεια το

περιεχόμενο αυτού του αγώνα. «Μπορείτε δεν μπορείτε εσείς, εμείς μπορούμε και έχουμε το δικό μας τρόπο να τα καταφέρουμε» θα ήταν μάλλον το πιο κατάλληλο.

Περισσότερα από εκατόν πενήντα χρόνια εμπειρίας του κινήματος της αυτοδιαχείρισης είναι αρκετά για να καταλάβουμε τα δύο μεγάλα εμπόδια προς την εφαρμογή της.

Το ένα εμπόδιο είναι το κράτος. Σε όλα αυτά τα χρόνια, όποτε και αν εμφανίστηκε αυτοδιαχείριση, το κράτος προσπάθησε να την εντάξει στους κανονισμούς του ή να την καταστείλει· και στις δύο περιπτώσεις είχαμε είτε αλλοίωση του περιεχομένου της, είτε συρρίκνωσή της μέχρι εξαφάνισης. Το άλλο μεγάλο εμπόδιο είναι η «ελεύθερη» οικονομία ή αλλιώς η οικονομία της αγοράς. Όποιος λειτουργεί στο πλαίσió της, ή ακολουθεί τους νόμους της ή πεθαίνει. Το μεγαλύτερο κέρδος με το μικρότερο κόστος: όταν ένα εγχείρημα αυτοδιαχείρισης υποτάσσεται σε αυτόν τον νόμο, αυτομάτως μεταλλάσσεται σε «αυτοδιαχειριζόμενη» κερδοσκοπία. Στην πραγματικότητα το αυτο-παύει να υπάρχει και γίνεται ετερο-διαχείριση, όπως και στην περίπτωση της κρατικής παρέμβασης. Ο κοινωνικός παράγοντας χάνεται και για τη δημοκρατία ούτε λόγος να γίνεται. Εκτός εάν καταλαβαίνουμε τη δημοκρατία απλώς σαν μια διαδικασία.

Δηλαδή το ένα εμπόδιο είναι η πολιτική οργάνωση της κοινωνίας, το πολιτικό καθεστώς. Είναι μάλλον ακατόρθωτο να συμπλεύσει η αυτοδιαχείριση, η αυτοδιεύθυνση με τη διαχωρισμένη εξουσία και δεν μπορούν να υπάρξουν παρά μόνο σαν πράγματα αντιθετικά και ανταγωνιστικά. Το δεύτερο μεγάλο εμπόδιο, είναι η πρωτοκαθεδρία του χρήματος. Η επιβολή της οικονομίας σαν κυρίαρχου τομέα πάνω σε όλους τους υπόλοιπους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Όταν μια συλλογικότητα, ένας συνεταιρισμός ενστερνίζεται αυτή τη θεμελιώδη καπιταλιστική αξία, τότε δημιουργεί κάτι σαν συνεταιριστικό καπιταλισμό. Έναν καπιταλισμό με αναδιανεμητική γραφειοκρατία που τον είδαμε περιορισμένα μιν, να εμφανίζεται δε, σε συνεταιριστικά παραδείγματα. Παραδείγματα που έμοιαζαν πιο πολύ με πολυμετοχικά σχήματα παρά με αυτοδιαχειριστικά.

Γιατί λοιπόν θέλουμε αυτοδιαχείριση; Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα προσδιορίζει λίγο πολύ και το περιεχόμενο του κάθε εγχειρήματος. Θέλουμε θέσεις εργασίας ή μια κάποια οικονομική εξασφάλιση; Θέλουμε να μετρήσουμε την οικονομία και την παραγωγή με συλλογικό τρόπο; Τότε μάλλον απομακρυνόμαστε από το σκοπό μας που δεν είναι τίποτα άλλο από ένας πολιτικός σκοπός.

Θέλουμε λοιπόν την αυτοδιαχείριση επειδή θέλουμε αυτοκυβέρνηση. Αρχής γενομένης από την παραγωγή και την οικονομία που τις θέλουμε υποταγμένες στους υπόλοιπους τομείς των δραστηριοτήτων μας. Τομείς τους οποίους ορίζουμε εμείς, τα άτομα αυτής ή της άλλης κοινότητας. Αυτό ακριβώς προσδιορίζει ως αυτοδιαχειριστικό ένα εγχείρημα. Έτσι μπορούμε να ξεχωρίσουμε εκείνα τα εγχειρήματα που αυτοχρίζονται αυτοδιαχειριστικά και αποκτούν κάτι σαν τίτλο τιμής εξαργυρώσιμο κάθε στιγμή στο χρηματιστήριο των νοημάτων.

Το νέο πεδίο των κοινωνικών μαχών είναι αναμφίβολα ο δημόσιος χώρος: τα κοινά αγαθά και η δημιουργία του υπερταμείου εκποίησής τους από την ελληνική κυβέρνηση είναι ένα δείγμα. Στον αντίποδα της εκποίησης δημιουργείται ένα κίνημα υπεράσπισης των κοινών αγαθών από το οποίο δεν λείπουν οι αυτοδιαχειριστικές προτάσεις. Είναι αλήθεια πως υπάρχουν χιλιάδες συνεταιρισμοί διαχείρισης της ύδρευσης και πολύ περισσότερο της άρδευσης σε όλον τον κόσμο. Όπως όμως εξηγήσαμε, συνεταιρισμός δεν σημαίνει απαραίτητα και αυτοδιαχείριση. Στις πιο πολλές περιπτώσεις χωριών ή πόλεων έχουμε σχήματα διαχείρισης της παροχής, μέλη των οποίων είναι οι χρήστες -μέτοχοι. Τι όμως αποφασίζουν αυτοί οι μέτοχοι και μέχρι πού φτάνει η δικαιοδοσία τους; Συνήθως αποφασίζουν για τα τετριμμένα, δηλαδή την τιμή του νερού, τη συντήρηση του δικτύου ή την κατανάλωση σε σχέση με τα αποθέματα. Αποφάσεις που παρ' ότι αφορούν τα τετριμμένα εξαρτώνται από την απόφαση της πολιτικής εξουσίας στη γενικότερη διακυβέρνηση.

Αν μιλήσουμε για τα μη τετριμμένα, η δικαιοδοσία των συνεταιριστών είναι ανύπαρκτη. Παράδειγμα, για ποιους σκοπούς

μπορεί να χρησιμοποιείται το νερό; Μπορούμε να το χρησιμοποιούμε σε πυρηνικό εργοστάσιο; Μπορούμε να το χρησιμοποιούμε σε εξορύξεις, σε γήπεδα γκολφ ή άλλες υδροβόρες δραστηριότητες; Μπορούμε να πλένουμε το αυτοκίνητό μας; Θα εξασφαλίσουμε την απρόσκοπτη πρόσβαση όλων στο νερό; Θα προστατέψουμε την ελεύθερη ροή των ποταμών στη θάλασσα; Όλα αυτά είναι πολιτικές αποφάσεις και εξαρτώνται από άλλες αποφάσεις που αφορούν τομείς πέραν του νερού. Πώς λοιπόν κάνουμε αυτοδιαχείριση στον δημόσιο χώρο; Φτιάχνοντας μια νεροκοινότητα με περιορισμένη εξουσία στη θέση ενός υπουργείου νερού; Ή δημιουργώντας εξ αρχής τον δημόσιο χώρο – μια δημιουργία που θα βρίσκεται σε διαρκή σύγκρουση με την υπάρχουσα θέσμιση;

Είναι ψέμα πως συνεταιρισμός σημαίνει αυτοδιαχείριση. Είναι ψέμα πως αν μιλήσουμε για παραγωγή το μοντέλο δεν είναι άλλο από μια βιομηχανικού και κεφαλαιουχικού τύπου παραγωγή. Είναι ψέμα πως αν μιλήσουμε για τον δημόσιο χώρο το μοντέλο δεν είναι άλλο από τη γραφειοκρατική-οικονομική οργάνωση και κατάτμησή του. Επίσης είναι ψέμα πως δεν νοείται πρόταση μιας άλλης κοινωνικής οργάνωσης εάν δεν συμφωνεί με τους κώδικες της οικονομικής επιστήμης ή μιας πολιτικής οικονομίας. Ψέματα που αποκαλύπτονται από μια παγκόσμια αυτοδιαχειριστική κίνηση, η οποία ξεπερνά τα στερεότυπα του 20^{ου} αιώνα θεσμίζοντας ρητά και διαυγασμένα λειτουργίες ελευθεριακής αντίληψης. Είναι ο παγκόσμιος κοινωνικός ψίθυρος κατά της γραφειοκρατίας και των αυθεντιών. Είναι ο ψίθυρος πίσω από τις δυνατές κραυγές, ο ψίθυρος που δημιουργεί ακατάπαυστα!

Το κείμενο του Ν. Ιωάννου δημοσιεύτηκε αρχικά στο πρώτο έντυπο τεύχος του kaboom, που κυκλοφόρησε τον Δεκέμβριο του 2016.

The limits of syndicalism and the institution of popular assemblies

Grigoris Tsilimantos

Translation: Yavor Tarinski

(Το κείμενο στα ελληνικά εδώ)

Syndicalism as a product of the class struggle and as organizational structure of workers came to manage or to reverse labor relations, developed in conditions of competition within the workplaces. The primary grassroots organization of the workers, explicitly emphasizing on the working conditions and remuneration, gave birth to many expectations throughout all of society, insofar as and to the extent that, together with farmers, they formed the vast majority of the population.

But because capitalism based itself on the new subject of exploitation -the worker- it transferred him to its locomotive, enslaved and leader simultaneously, in a direction that, as was demonstrated, had neither logic nor boundaries and barriers. And wherever all these were appearing, they were not spared neither blood nor terror.

However capitalism didn't rely on brute force but on its ability to incorporate and assimilate its own cracks. The brute force did not show its strength but instead its weakness to integration and assimilation. Behind the curtain of violence is hidden its own imaginary that have loaded two ideological weights on the backs of the workers:

The first weight was the ideology of messianism, with all the religious characteristics and "laws", historic and economic, and what they entailed. The main mentor of this messianism was

Marx and Marxism which replaced metaphysics of religion with earthly scientific "truth" of communism.

The second weight and more durable, since the first one nowadays has went bankrupt, was and still is the ideology of economy. That is, how through it capitalism somehow discovered the *BEING* of human relationships and human history. The organization of production and the produced product themselves formed values as physical ends of the realization of this *BEING*. What this means can be seen in the manuscripts of Marx from '45 where he briefly concludes that the workers, and thus revolutionaries, should not waste time for thinking of better organization of production because this has been discovered by capitalism itself.

The practical realization of this thesis was done by Lenin, who introduced fordism and the production chain in the factories of his newly established dictatorship.

Apart from Marx and the Marxists, what is being situated as a central objective of the class struggle of the workers is the issue of ownership of the means of production and of produced wealth. However the growth of the productive forces was the only way as for capitalism so as for the worker. Let's not forget the often repeated position of Bakunin who agreed completely with the economic program of Marx but disagreed with his political one. It was the epoch when scientific discoveries and industrial development – the early stage of technoscience – seemed to be the main pillars for the passage from the era of scarcity into the times of abundance. Clothing, communication, transportation, diet with new products along with mechanization were major pillars of capitalist growth and its first wide spread campaign.

In that moment, the revolutionary aspect of syndicalism directly raised the issue of control and ownership of factories and land and the produced wealth to which capitalists predatory aspired.

All uprisings and revolutions led to the gates of the factory. From inside the boss was defending himself and from outside the worker was trying to take it over. The last revolution before the 50s, the Spanish one, having as a battering ram the anarcho-syndicalism, was the final one about labor claims for self-management of production on behalf of the entire society.

After the war, capitalism was faced with the necessity to fix the huge damages that he himself had caused signing a new social contract with real increases, social security, pensions, collective agreements, etc., looking for other ways to address labor demands. What it couldn't do inside the working place it did outside of it. I.e. whatever it couldn't achieve with machines in order to reduce the power of the labor force, it did achieve through trade, opening new cycles and jobs to meet the technical needs that capitalism itself created. The worker transforms into a consumer and the intensity of services that is involved with the disposal of goods increases.

The consumer frenzy has three essential consequences. Firstly, it is the integration of the entire population into the logic of the commodity which creates ephemeral and alternate lifestyles. The peculiarity of this logic is that the product ceases to support the needs of human and the human is called upon to support the needs of the commodities. Secondly, it is the over-exploitation of natural resources for the needs of a supposed growth, achieved at huge ecological disasters, energy wastage and accumulation of improbable amounts of garbage. That's why today we don't know what to do with the melting of ice caps and the ozone hole, that's why landfills flood, areas around energy plants turn into deserts and water resources are depleted at an exponential rate. If we add the destruction of agriculture and food nightmare that followed, the picture becomes even more apocalyptic. Thirdly, it is the growing individualization, as necessary and sufficient condition for the proliferation of commodities that in an individual level

led to personal nests of things, most of them useless and in a collective level led to a widespread corporatization, degradation of social solidarity and in the workplace to a stagnation of the solidarity of workers between each other.

To say just that responsible for all this, as far as it is concerned, is the sold out bureaucratic leadership of the trade union movement, is a banality, an aphorism without to perceive the great upheavals of the last fifty years.

The two versions of syndicalism (reformist-revolutionary) are based on the same two basic pillars that have to do with the participation of the workers in the production process and in the final product. The reformists negotiate for the minimum, thus reproducing exploitation, while the revolutionaries want everything for everyone, abolishing exploitation.

What both of these tendencies couldn't understand, and especially the second one, was the fact that the problems within the workplace were being transferred, even stronger, out of it. In other words they couldn't understand that the problem was not just the working conditions, remuneration, participation and seizure of the means of production, but the problem became, more and more intensively, the work itself, the product of which had enormous social consequences.

Whoever insists on syndicalism must answer to two key questions. What means for the workers to take control of the factories and what means expropriation of the produced wealth? Today we don't have to do with this. The production and the final product face a strong questioning. The harshest criticism against capitalism does not come from inside the workplace but outside of it, from citizen movements that are not based on work but on the basis of its dubious or destructive consequences. The very "growth" is under criticism along with barricades. The produced wealth is increasingly becoming a produced junk and its corresponding industrial units are not anymore a breath of air for their areas but

suffocating stench. So what kind of self-management can be done in fertilizer factories, in combustion plants at landfills, in gold mines in Chalkidiki, in the Acheloos gigantic dam, in nuclear power plants or in coal plants? What kind of wealth are the products of agricultural and livestock production that must be appropriated when food scandals succeed one another? Today the production units and their products are not possessions and usable objects but social consultation objects for their usefulness. And when the decision is negative, there are two commonly and permanently absentees: the bosses and the workers. Is it by chance that in all the movements against the results of work the unions are absent? Or is it by chance that the Movement of the Squares didn't want the presence of the syndicates at all? For what was happening with the recycling in Tagarades (region south of Thessaloniki, Greece) so many years, the employees of OTA knew better than anyone else, but the protests came out from residents of the surrounding areas, including the collected information, gathered outside the workplace, not through it.

Today the questioning of syndicalism follows the same path, not with the questioning of its obsolescent bureaucrats, but by something much deeper, with the questioning of labor itself. Now is required its redefinition not as a worker-employer relationship, but as an overall social relationship. If the produced wealth is social then the questions can't be posed nor solved by anyone else except from society itself.

Syndicalism today cannot be the engine of social transformation, not only because it's dominated by reformism, bureaucracy, corruption and attachment to "positions", but because it cannot respond and solve on its own, the big issues raised by work and the product itself. For example, in the health, all trade unionists, radical or not, agree for more hospitals, more doctors and nurses for better health services. But especially in the western world the already existing hospitals will appear too many if the quality of food and

environment change. This requires a radical change in agriculture, radical change in transportation and radical change in the installation of industrial units. This means transition towards real prevention rather than regular check-ups and diets. We will answer the question of health either as society or we will syndicalize its spiral circle.

The Movement of the Squares paved the road for great social deliberation, which without direct democracy would be just a distasteful repetition of the syndicalist, party and parliamentary farce. We can cross it if we decide to walk it.

Source:

<https://www.babylonia.gr/2011/10/22/ta-oria-tou-sindikalismou-ke-o-thesmos-ton-laikon-sinelefseon/#sthash.P4AAF9rH.dpuf>

Απεργίες-Αποχή Δικηγόρων: Ο Αγώνας τους

Δανάη Κασίμη

Οι εργατικοί αγώνες έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ιστορία επιτυγχάνοντας την κατοχύρωση βασικών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Σήμερα η συντεχνιακή καπηλεία δίκαιων αιτημάτων εκτρέπει τους κλαδικούς αγώνες σε μια ατέρμονη εσωστρέφεια. Από την αποχή των δικηγόρων μέχρι τις κινητοποιήσεις των συνταξιούχων, η εξατομίκευση των πακτωμένων εργασιακών διεκδικήσεων μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό χάος και ανθρωποφαγία.

Έχουν περάσει ήδη δύο μήνες και πλέον από την έναρξη της πανελλαδικής αποχής των δικηγόρων από τα καθήκοντά τους λόγω του επικείμενου ασφαλιστικού νομοσχεδίου, το οποίο είναι

πράγματι τόσο δυσβάσταχτο για την πλειοψηφία των δικηγόρων που είναι βέβαιο πως, σε συνδυασμό με την αύξηση των φοροεπιβαρύνσεων, θα οδηγήσει σε μαζική αποχώρηση από το επάγγελμα. Παράλληλα, πραγματοποιούνται συνεχώς απεργιακές κινητοποιήσεις εργαζομένων και συνταξιούχων στα πλαίσια του έντονου αναβρασμού που υπάρχει στη χώρα μας από το έτος 2011 λόγω των αλλεπάλληλων περικοπών στους μισθούς, στις συντάξεις και στις λοιπές κοινωνικές παροχές και των ταυτόχρονων φοροεπιθέσεων κάθε είδους. Μέχρι εδώ, ο καθένας θα δικαιολογούσε την αγανάκτηση και οργή των απεργούντων και θα τασσόταν στο πλευρό τους χωρίς επιφυλάξεις.

Η εποχή που βιώνουμε, όμως, είναι ιδιαίτερη και απαιτεί μεγάλη προσοχή κατά την ανάγνωση των χαρακτηριστικών που λαμβάνουν οι επιμέρους κινητοποιήσεις. Ποια είναι η σχέση τους με τις ευρύτερες κοινωνικές διεκδικήσεις και πού οδηγεί ο κατακερματισμός των κοινωνικών αγώνων; Είναι δυνατό να υπάρχουν ενιαία συμφέροντα στους κόλπους ενός ολόκληρου κλάδου ή μήπως οι συνδικαλιστικοί φορείς έχουν μετασηματιστεί σε επικίνδυνα, άκαμπτα και αντιδημοκρατικά μορφώματα, τα οποία εξυπηρετούν ιδιοτελή συμφέροντα; Με ποιο τρόπο θα απαλλαγούμε από αυτό το επικίνδυνο φαινόμενο;

Έχει καταστεί πλέον, ίσως σε όλους, φανερό ότι όταν μια χώρα, μέσω της κυβέρνησής της, έρχεται σε οποιουδήποτε είδους συμφωνία με τους πιστωτές της, είναι μαθηματικά αδύνατο αυτή να αποβεί ωφέλιμη για τις κοινωνικές ομάδες που ασφυκτιούν και βρίσκονται στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Είναι αυτονόητο δε, ότι το εκβιαστικό δίλημμα που θέτουν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις της Ευρώπης περί ολικής καταστροφής, ανεξέλεγκτης χρεωκοπίας και απόλυτης φτώχειας σε περίπτωση απαγκίστρωσης από τη χρηματοδότηση των δανειστών για τη «σωτηρία» των χωρών του Νότου, έχει ένα πολύ συγκεκριμένο χαρακτηριστικό, το οποίο είναι ευκρινές και απόλυτο: εξυπηρετεί τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου. Η πιστωτική μόχλευση που πραγματοποιείται στην Ευρώπη από τις χώρες του Βορρά προς τις χώρες του Νότου έχει ως μοναδικό στόχο τον απόλυτο έλεγχο και την αμείλικτη

οικονομική ισοπέδωση των τελευταίων με στόχο, όχι βέβαια τον πλουτισμό των λαών του βορρά αλλά την ενίσχυση της παντοδυναμίας του παγκόσμιου κεφαλαίου, το οποίο, ως γνωστόν, δεν έχει πατρίδα.

Τώρα όσον αφορά τις απεργιακές κινητοποιήσεις παντός είδους, παρατηρούμε, σε πρώτη φάση, ότι είναι ενθαρρυντικές και σίγουρα μπορούν να κυφορήσουν μια κοινωνική αλλαγή μέσα από τη δράση των ανθρώπων που πίστεψαν επιτέλους στην τεράστια δύναμή τους. Δυστυχώς όμως, οι διάφοροι κλάδοι που απεργούν απαρτίζονται από ανθρώπους που έχουν εντελώς αντικρουόμενα συμφέροντα, με αποτέλεσμα οι κινητοποιήσεις τους να περιορίζονται στη διεκδίκηση των κλαδικών τους προνομίων. Αυτό το φαινόμενο, συμβαίνει συνεχώς εδώ και πολλά χρόνια χωρίς να προσδίδονται νέα χαρακτηριστικά στους κλειστούς αυτούς αγώνες, με αποτέλεσμα να γίνονται αν όχι αντικοινωνικοί τουλάχιστον αυτοαναφορικοί.

Τα τελευταία χρόνια όμως, οι συνθήκες είναι ιδιαίτερα σκληρές λόγω της επιθετικής εξάρθρωσης του καπιταλιστικού οικοδομήματος, το οποίο φαίνεται και πάλι να βρίσκει τρόπο να επιβιώσει μη διστάζοντας να θυσιάσει εκατομμύρια ζωές στο βωμό της ανάπτυξης και της σταθερότητας των τιμών. Οι παγκόσμιες ολιγαρχίες εξακολουθούν να λυμαίνονται τον παγκόσμιο πλούτο αποκλείοντας, με την απειλή πολέμου, τη συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων. Έτσι, έχουμε οδηγηθεί στην όξυνση των ανταγωνιστικών πιέσεων μεταξύ των κλάδων και των αιτημάτων που θέτουν ενώπιον της εξουσίας. Πέραν του γεγονότος ότι το εργατικό δίκαιο έχει καταργηθεί στην πράξη χορηγώντας τεράστια προνόμια στους εργοδότες και ενθαρρύνοντας τις απολύσεις αλλά και την άνευ όρων εκμετάλλευση των εργαζομένων, οι κλαδικοί αγώνες διεκδικούν ένα πολύ μικρό μέρος από το κομμάτι του παγκοσμίου πλούτου, που το μεγάλο κεφάλαιο διαθέτει προς διανομή στα κράτη, με τη συνδρομή των τελευταίων. Αυτό σημαίνει, ότι οι εν λόγω αγώνες είναι καταδικασμένοι σε έναν κτηνώδη ανταγωνισμό μεταξύ των κλάδων και των κοινωνικών ομάδων προκειμένου όχι απλά να κερδίσουν ένα μέρος από το

«κομμάτι της πίτας» αλλά να αποκλείσουν εντελώς ολόκληρες κοινωνικές ομάδες με στόχο την επιβίωσή τους. Μιλάμε πλέον για εκτροπή των αγώνων προς μια επικίνδυνη και καταστροφική ανθρωποφαγία χωρίς καμία διάθεση συγκρότησης συλλογικού μετώπου από τα μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα με σκοπό τη δυναμική σύγκρουση με τον πραγματικό εχθρό. Ο τελευταίος εντοπίζεται στις ίδιες τις ρίζες του καπιταλιστικού συστήματος, το οποίο διακηρύσσει την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο με σκοπό την υπερσυσώρευση του κεφαλαίου σε μία μικρή μερίδα του πληθυσμού, η οποία διαθέτει και πανίσχυρους μηχανισμούς περιφρούρησης.

Όσο λοιπόν συνεχίζεται η εκτροπή των αγώνων προς τέτοιου είδους αυτιστικές διεκδικήσεις, ο εχθρός γίνεται όλο και πιο ισχυρός καθώς το 90% της πίτας, δηλαδή του παγκόσμιου πλούτου, εξακολουθεί αιωνίως να βρίσκεται στη διάθεσή του. Τέτοια χαρακτηριστικά αυτοαναφορικότητας παρουσιάζουν και οι τελευταίες κινητοποιήσεις των δικηγορικών συλλόγων της Ελλάδας. Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι στην ίδια πορεία παρευρέθηκαν μισθωτοί δικηγόροι και τα αφεντικά τους, διεκδικώντας από κοινού, επί της ουσίας, τα δικαιώματα των δεύτερων. Τυχόν διεκδικήσεις των μισθωτών δικηγόρων αλλά και των φτωχότερων εν γένει έρχονται σε σύγκρουση με αυτές των δεύτερων διότι το επιχείρημα ότι όταν ο εργοδότης κερδοφορεί, τότε κερδίζει και ο εργαζόμενος είναι το όπλο των εκμεταλλευτών και σε καμία περίπτωση των εργαζομένων. Φαινομενικά, όλοι οι δικηγόροι διεκδικούσαν το ίδιο πράγμα, την εμπόδιση της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών διότι πράγματι το επάγγελμα, όπως όλα τα ελεύθερα επαγγέλματα, έχει καταστεί μη βιώσιμο. Παρά ταύτα, η επιμονή σε μια τέτοιου είδους διεκδίκηση, η οποία δε φαίνεται σε καμία περίπτωση να αποκτά κοινωνικά χαρακτηριστικά και να τείνει να αμφισβητήσει την ίδια τη δομή του συστήματος με σκοπό την οικοδόμηση δίκαιων κοινωνικών δομών με κέντρο τον άνθρωπο, είναι καταδικασμένη σε αποτυχία ή στην καλύτερη περίπτωση σε «δικαίωση» ενός αυτιστικού αγώνα που θα οδηγήσει στην εξόντωση κάποιας άλλης πιο αδύναμης κοινωνικής ομάδας ή ενός άλλους

λιγότερου ισχυρού κλάδου.

Το πρόβλημα είναι ότι οι συνδικαλιστικές διεκδικήσεις χαρακτηρίζονται από αυτή την ενοχλητική εσωστρέφεια, με τους συνδικαλιστές να αρνούνται να ορίσουν την κλαδική διεκδίκηση ως ενέργεια άρρηκτα συνδεδεμένη με τις λοιπές κοινωνικές διεκδικήσεις με τέτοιο τρόπο που να μην μπορεί καν να νοηθεί διαφορετικά. Εξάλλου, οι συνδικαλιστές ασκούν εξουσία και σίγουρα αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση ιδίου οφέλους όπως η πλειοψηφία των αμετακίνητων αντιπροσώπων και θα ήταν εν τοις όροις αντιφατικό να εναποθέτει κανείς τις ελπίδες του σε αυτούς. Το βάρος, δυστυχώς, πέφτει στους αντιπροσωπευόμενους και φαινομενικά λιγότερο ισχυρούς, οι οποίοι στην περίπτωση των δικηγόρων φαίνεται να έχουν μουδιάσει μπροστά στην αδυναμία τους να φανταστούν οτιδήποτε πέρα από το μέσο της άσκοπης αποχής παραμένοντας έρμαιο των ιδιοτελών σκοπών των συνδικαλιστών τους. Είναι ενδιαφέρον να δούμε ποια θα είναι η αντίδραση ειδικά των δικηγόρων όταν έρθουν αντιμέτωποι με αυτή τη διαπίστωση αν δεν έχουν ήδη έρθει. Για την ώρα, φαίνεται ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών δε θα ησυχάσει αν δε ρίξει την κυβέρνηση... Μέχρι τότε θα πρέπει να σκεφτούμε σοβαρά «τι να κάνουμε» που έλεγε και ο σύντροφος Λένιν.

Σαν την 4η Φλεβάρη δεν υπάρχει

Νώντας Σκυφτούλης

Μπορεί να είναι στριμωγμένος ο Σύριζα στις αντιφάσεις, που ο ίδιος καλλιέργησε. Όμως όλοι οι άλλοι, συμπεριλαμβανομένων και ημών, είμαστε εντάξει; Τα έχουμε βρει όλα αναφορικά με μια άλλη προοπτική; Ή είμαστε σε μια κατάσταση Σύριζα και ceteris

paribus; Και ενώ οι προσδοκίες όλων για την 4^η Φλεβάρη είχαν φτάσει στο ζενίθ, προσγειωθήκαν οι πάντες σε μια πραγματικότητα με ιδιαίτερους προβληματισμούς. Μη φανταστείτε ότι ο προβληματισμός θα διαρκέσει πολύ, διότι τα συμπεράσματα, τα οποία είναι αντιγραφές των αντίστοιχων αφαιρέσεων, πρέπει να αυτοαναιρεθούν. Και πώς θα γίνει αυτό; Τι θα κάνουν κάποιοι με αυτούς τους πολύμορφους ρόλους που η «ιδεολογία» του εργατισμού σαν σκηνοθέτης διανέμει;

Πήγαμε στο Μουσείο (ευτυχώς με το πανό της ΒΙΟΜΕ και σώσαμε την ψυχή μας, όχι όμως ολόκληρη) όπου για πρώτη φορά είχε τόσο λίγο κόσμο ή μάλλον δεν έχω δει λιγότερο ποτέ. Και εκεί αρχίζει η συνωμοσία της κοινοτοπίας του καλού: «Δεν έχει κόσμο, τι έγινε;», «Μπα, μην το λες αυτό, έχει πολύ κόσμο σήμερα», «Μα, ρε παιδιά;», «Όχι, όχι, έχει πολύ κόσμο σήμερα». Υπήρχε τέτοιας έκτασης ψέμα μπροστά στα μάτια μας, που αν επέμενες να λες την αλήθεια κινδύνευες να θεωρηθείς φιλοσυριζαίος. Έτσι, μπροστά σε αυτή την απειλή τουμπεκί. Ήταν φανερό ότι είχαν διαψευστεί όλες οι προβλέψεις. Το ΠΑΜΕ ασφαλώς και είχε κόσμο γιατί αυτού του είδους η απεργία είναι βούτυρο στο ψωμί του, οπότε η αυτό-συσπείρωση των δυνάμεών του ήταν στο ζενίθ (καμία σχέση με την παρελθούσα κινητοποίηση επί Γιαννίτση, όπου η χύμα κάθοδος εκατοντάδων χιλιάδων εργαζομένων έκαναν το ΠΑΜΕ της εποχής να μοιάζει με αριστερίστικη μάζωξη). Όταν λέμε ότι το ΠΑΜΕ είχε κόσμο, εννοούμε πολύ ΕΒΕ, τους οποίους έχει εντάξει στο ταξικό μέτωπό του εδώ και πολλά χρόνια. Η ΓΣΕΕ είχε κάποιο κόσμο, ο οποίος είχε κινητοποιηθεί προσφάτως: δικηγόροι, γιατροί, μαγαζάτορες. Η ΑΔΕΔΥ, αυτό το συνδικαλιστικό δράμα, είχε το έλασσον. Στο Μουσείο τα αναρχοαντιεξουσιαστικά μπλοκ ήταν των 50, άντε των 100 ατόμων για να στανιάρουμε ενώ της άκρας αριστεράς και των πρωτοβάθμιων τα ίδια.

Φαίνεται λοιπόν, ότι δεν υπάρχει αξιόπιστος φορέας με συνακόλουθο αξιόπιστο λόγο που να έπειθε ότι η απεργία αυτή είχε σημασία για τον εργαζόμενο, τον μισθωτό δηλαδή, όπου η απουσία του ήταν εκκωφαντική, λες και απαγορευόταν στους

εργαζόμενους να παραβρεθούν στην απεργία. Τότε ποιος απήγγησε; Τα μαγαζιά πράγματι ήταν κλειστά. Οι «δικοί» μας το θεωρούσαν μάλιστα αιτία ότι θα συρρεύσει κόσμος στην κινητοποίηση. Αλλά εις μάτην. Ήταν κλειστά όχι λόγω εργαζομένων αλλά λόγω εργοδοτών και δικαίως στο τέλος της ημέρας πανηγύριζε ο νεοδημοκράτης πρόεδρος των εμπόρων και των μικρομεσαίων. Τη συγκέντρωση επίσης κοσμούσαν και ορισμένοι αγρότες Μανωλάδας στυλ για να δέσει η συμμαχία των «τάξεων». Στο τέλος της ημέρας οι ειδήσεις, η κοινοτοπία του κακού τώρα, τα ίδια. Τόσο κόσμο δεν ξανάδε στο δρόμο ούτε ο Σκάι ούτε ο Αντέννα ούτε το Μέγκα. Η κοινοτοπία ανεξαρτήτως προσήμου τελικά κερδίζει.

Ο τεμαχισμός και η πλήρης διάσπαση του κοινωνικού δεσμού δυστυχώς συνεχίζεται και, για να είμαστε ειλικρινείς, στο κομμάτι του παραδοσιακού η διάσπαση είναι πλήρης και χωρίς επιστροφή ενώ σε άλλα πεδία υπάρχει ελπίδα επαναδημιουργίας δεσμού με νέους ασφαλώς όρους (νέες συλλογικές δομές πάλης).

Ο συνδικαλισμός, για παράδειγμα, ο οποίος στηρίζεται μόνο και αποκλειστικά στη δυνατότητα του καπιταλισμού να παρέχει (μισθούς επιδόματα, κοινωνική ασφάλιση κ.λπ.) και εκεί βασίζει τις «νίκες» του, στην Ελλάδα ποτέ δεν υπήρξε τέτοιος. Στην Ελλάδα το κράτος ρουσφετολογικά παρείχε το κοινωνικό κράτος και γι' αυτό ο συνδικαλισμός ήταν κρατικός. Βέβαια, πουθενά πλέον σήμερα δεν είναι μη κρατικός αφού η πηγή χρηματοδότησης ΟΛΩΝ των συνδικάτων είναι κρατική υπόθεση. Ένα γεγονός που κάνει πιο ανατριχιαστικό τον εν Ελλάδι συνδικαλισμό είναι η ύπαρξη αυτής της καταξευτιλισμένης ΓΣΕΕ με εκείνο το «ΝΑΙ» που ξεστόμισαν μαζί με τα αφεντικά και ενάντια στους εργαζομένους.

Η απεργία της 4^{ης} Φλεβάρη, πέραν του ότι απέδειξε ότι μια απεργία μπορεί να έχει αντιτιθέμενα συμφέροντα στους κόλπους της και το ταξικό πρόσημο να πηγαίνει περίπατο, απέδειξε ταυτόχρονα και διαχρονικά ότι οι προηγούμενες απεργίες μπορεί να μην ήταν τόσο καθαρές όσο είναι η ταξική πάλη. Πάντως η τελευταία ήταν υπεράνω τάξεων και ταίριαζε με το «μικρομεσαίοι και παλικάρια γίναμε μαλλιά κουβάρια».

Υπάρχει πρόταση μιας άλλης προοπτικής; Θα ρωτήσει κάποιος. Ναι, υπάρχει, το θέμα είναι εάν θέλουμε την άλλη προοπτική που θα μας ξεσπιτώσει. Αυτό προϋποθέτει μια καινούργια πρόταση για τα δικαιώματα των εργαζομένων, για τον τρόπο πάλης, καθώς και για το νόημα μιας προοπτικής ενός σύγχρονου αντικαπιταλιστικού διαφωτισμού, που θα λαμβάνει υπόψη το σύνολο των αναδιαρθρώσεων που έχουν γίνει στην εργασία. Διότι οι προηγούμενες αφαιρέσεις απευθύνονται σε ένα άλλο υποκείμενο, το οποίο δεν υπάρχει ή και να υπάρχει, συγκροτείται ήδη με άλλους όρους. Όπως και να έχουν τα πράγματα, δεν είναι δυνατόν στις άμεσες αιχμές του κινήματος να μην είναι η εναντίωση και η διάλυση της ΓΣΕΕ, ως ένα αίτημα εργατικό εκ των ων ουκ άνευ. Αυτό πρέπει να διαπραγματευτεί στον δρόμο. Για την άγρια απεργία τουλάχιστον και όχι για τίποτε άλλο.

Ριφιφι στο Ασφαλιστικό και Δουλειά μέχρι τα Βαθιά Γεράματα

Με την ουσιαστική κατάργηση του αναδιανεμητικού χαρακτήρα του συστήματος ασφάλισης, κορυφώνει η κυβέρνηση τα αντιασφαλιστικά μέτρα που πήραν οι προκάτοχοί της τα προηγούμενα χρόνια. Το σχέδιο που υποβλήθηκε προς έγκριση στους κηδεμόνες της Ε.Ε. προβλέπει μεταξύ άλλων:

- Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης στα 67 χρόνια ή στα 62 αν ο εργαζόμενος συμπληρώνει 40 έτη ασφαλιστικού βίου.
- Αύξηση των εισφορών υγείας και για τους ήδη συνταξιούχους.
- Ενοποίηση και συρρίκνωση των κλάδων ασφάλισης, πρόνοιας και περίθαλψης σε νέο φορέα με κορμό το ΙΚΑ (ΕΦΚΑ).

- Μείωση των κύριων συντάξεων των νέων αλλά και των παλαιών συνταξιούχων και αναδρομική κατάργηση της κύριας σύνταξης για όσους αποχωρούν από την εργασία έως 1/7/2015.
- Σταδιακή κατάργηση της επικουρικής ασφάλισης που ποτέ δεν χρηματοδοτήθηκε από το κράτος αλλά από τις ασφαλιστικές εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων.
- Κατάργηση του ΕΚΑΣ και μεταβολή του ύψους των συντάξεων με ειδικές ρήτρες ώστε οι μειώσεις να γίνονται αυτόματα χωρίς νομοθετικές παρεμβάσεις.

Στόχος των εμπνευστών του νέου ασφαλιστικού είναι το σύστημα ασφάλισης να έχει ανταποδοτικό κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα, ακολουθώντας τους ρυθμούς του αγοραίου κρατισμού.

Πρόκειται για μια νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση, που εντάσσεται στην αέναη στρατηγική του κεφαλαίου και των κρατών της ΕΕ, για να σώσουν τα κέρδη τους, τις επενδύσεις και την εξουσία τους και για να αποπληρωθεί το τοκογλυφικό χρέος που εκείνοι δημιούργησαν, μέσα από τον εργασιακό μεσαίωνα και τη δουλοποίηση όλων των εργαζομένων.

Η εξάλειψη ασφαλιστικών κατακτήσεων χρόνων, μεθοδεύεται στο όνομα της διάσωσης των ασφαλιστικών ταμείων που οι εκάστοτε κυβερνήσεις λεηλάτησαν μεθοδικά και φυσικά εντάσσεται στο πλαίσιο της εφαρμογής του μνημονίου που υπέγραψε ο Τσίπρας αποκαλύπτοντας το εξουσιαστικό πρόσωπο μιας ανυπόληπτης και αναξιόπιστης αριστεράς.

Πρόκειται για πολιτική απάτη που ξεπερνά κάθε όριο ειδικότερα όταν ξανακαλούν τους εργαζόμενους να ξαναπληρώσουν τις κομπίνες-νόμιμες κλοπές και ληστείες των κρατούντων, που δημιούργησαν και δημιουργούν το έλλειμμα στα ασφαλιστικά ταμεία. Όταν μάλιστα είναι γνωστό, ότι από το 1950 έως το 1975 κράτος και καπιταλιστές χρωστάνε στα ταμεία 60 δις € από την υποχρεωτική δέσμευση και διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων από την ΤτΕ, για την δανειοδότηση των βιομηχάνων και των εφοπλιστών με μηδαμινό επιτόκιο. Για να μην αναφέρουμε τα 5,8 δις € από την ετήσια εισφοροδιαφυγή των

αφεντικών, τα 8,7 δις € που χρωστάει το κράτος, τα 4 δις € που χάθηκαν στο χρηματιστήριο την περίοδο 1999-2002 και τα 3,2 δις € που χρωστάνε οι επιχειρήσεις στο ΙΚΑ, τα δεκάδες δις που δόθηκαν στους τραπεζίτες για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και τα δεκάδες άλλα δις που δόθηκαν για την αποπληρωμή του χρέους τους. Τα περιθώρια των αυταπατών που εξακολουθούν να σπέρνουν οι κομματικές και κρατικοσυνδικαλιστικές γραφειοκρατίες έχουν πλέον περιοριστεί ασφυκτικά καθώς τώρα που οι μάσκες έπεσαν αποκαλύπτεται ότι τη ζωή μας δεν μπορεί και ούτε θέλει να αλλάξει κανείς φωτισμένος ηγέτης και τα προβλήματα δεν λύνονται με την ανάθεση.

Μόνο αν εμείς οι ίδιοι πάρουμε τη τύχη μας στα χέρια μας θα αναδυθεί από τα συντρίμια του παλιού σάπιου συστήματος ένα διαφορετικό αύριο.

Πορεία στις 4 Φλεβάρη 11πμ Τοσίτσα–Πατησίων στο μπλοκ της ΒΙΟΜΕ.

Ο αγώνας για την κοινωνική απελευθέρωση από τα δεσμά του κράτους, του κεφαλαίου και των υπερεθνικών οργανισμών της Ευρώπης-φρούριο συνεχίζεται.

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Who Oppose Self-Management and Why?

Costas Haritakis

Translation: Marietta Simegiatou

The venture of the self-managed VIOME has come face to face not only with the enemies of self-management “by nature and by

stance", i.e. the masters and the state, but also with the communist and anti-capitalist forces of the left, including the anarchist movement. Despite their differences, these forces seem to agree to the fact that within capitalism, self-management can be no other than a way of employees' "self-exploitation", a form of a "collective capitalist". Thus, let alone the fact that it has nothing to offer in the direction of social emancipation, self-management –what is worse– "releases" capitalism of its obligation to find jobs and nourish all workers. According to a different version of these views, although the "good intentions" of such ventures are acknowledged, they are doomed to merely manage their misery and ultimately reproduce capitalism, so long as there is no "central" change by conquering state power.

In this discussion that has many times taken the size of an open hostile polemic facing any effort of self-management, valuable theoretic slogans have been fished out of dusty libraries, mainly Marxist-Leninist ones, which attempt to "scientifically" prove the lack of a revolutionary character and/or the open counter-revolutionary character of these ventures. This attack has two pivotal aspects: a) self-management diverts workers from the key work of an "organised workers' movement", which is to insist on demands facing the state and the governments; and b) self-management negates or at least undermines the necessity of the role of a "working class party" that could per se "liberate" society through its struggle for the organisation of the order and the conquest of power.

This short description evidently shows that this has nothing to do with mere political or theoretical differences, but with a whole cultural gap in the world vision that separates these views from the essence and spirit of self-management ventures. In fact, this contraction is very interesting as it lucidly and concisely expresses the difference between the defeated world of ideology and all kinds of "-isms" breathing hard to

catch up with the new reality of (closed self-referential systems) on the one hand and the living and outward world of the action that strives here and now to disengage from the dominant relations and to self-institute on the other. In other words, this contradiction is placed between an old-type party-centric and state-focused politics that stems from above and a new-type politics emerging from the grassroots through anxieties, processes and struggles that concern the question "how we will live" and not just "under whom we will live".

Certainly, theoretic discourse has its history and reviewing it is important, today however old questions are raised on different terms and old answers, proven to be inadequate in the past, cannot claim their adequacy today... Either seen through the lens of the so-called "objective conditions" or through the lens of "subjective conditions" (a distinction that in the name of materialism has ended up in being a metaphysic one), all concepts of traditional ideologies have liquefied, blown by the double loss of a "subject" (working class, as we knew it) and an "object" (capitalism, as we knew it). Of course, both continue to exist, but now words do not exactly correspond to certain things. In addition to the dominant power re-sketching the map of their own domination's concepts and symbolism, the antagonistic anti-capitalist movement too redefines the concepts and means of emancipation using its own multi-fold practice.

Therefore, self-management as a living trend of today's ("grassroots") world does not need to claim its revolutionary credentials based on the blood-shed pages of the Collected Works of any great teacher, or the heroism of unfulfilled efforts of the past. It is enough, it should be enough that self-management manages to involve today, right here right now, a whole set of subjects integrated in a potential plan for the reorganisation of life based on terms of autonomy, equality and freedom. What page in the writings of a thinker, which narrative of a certain age can claim to be more potent

than the vibrating synchronised act to try to unhook from hetero-determination and heteronomy, domination, inequality and exploitation by those that for all revolutionaries allegedly represent the “chosen people” for the social liberation? This “act” comes after thinking; it contains both theoretic background and historic experience, yet does not create some kind of an “ideological identity”. This is perhaps what strikes theoretic “commissars” as awkward, because they are used to first thinking in terms of “identity” revolving around of the question of “where you belong”, instead of “what you do”.

Instead, what we are doing is “more an example of transition, rather than a model of society, where we would gradually build up our practices and make decisions that distance us from our starting point within the system to move towards a world we want to live in” (Enric Duran – interview about CIC, the integrated cooperative in Catalunya, available online at www.x-pressed.org). Traditional ideologies would mainly focus on describing the principles and structures of the new society (in terms of articles of faith to the ideal society that will someday be attained), transition was left to the “auto pilot” of a state-controlled, guided revolutionary process. The “new human” (the cleaning lady in Lenin’s “The State and Revolution”, who could take charge of governance) would emerge after many ordeals and much toilsome education by the party and the state. Until then, the entire structure of the capitalist allocation of work and directorship would be necessary and unquestionable. Factory councils and self-management were considered “disorganisation”, whereas state planning and single-person direction was “organisation”. Well, this “new human” never managed to emerge eventually as we all know today, because although they tried to take factories and lives in their hands, people have eventually succumbed to the educational function of the party and the state.

As shown by dramatic historic experience but mainly by today’s

totalitarian capitalist conditions, the question raised in theory and practice to social emancipation movements is “how can one establish, in the intervals of servitude, the new time of liberation: not the insurrection of slaves, but the advent of a new sociability between individuals who already have, each on his own, thrown off the servile passions that are indefinitely reproduced by the rhythm of work hours?” (Jacques Ranciere – “The nights of labour: The workers’ dream in nineteenth century», cited in “Sisyphus and the Labour of Imagination”, Stephen Shukaitis, <https://www.rebelnet.gr>). This would require the creation of “material foundations” to disengage our lives from the capital and the state. If we wish to move from the level of propaganda and academic/political lessons to the level of life, we must find or create a territory where we can take roots and evolve on our own independent means. We must be able to create solutions ourselves for ourselves, instead of just seeking solutions from the capital and the state, thereby perpetuating our dependency on the chains of exploitation and domination. Self-management can provide us the means for our survival on terms of dignity and freedom, establishing at the same time those solidarity and horizontal direct-democracy networks that will become the actual territory for social emancipation actions and the creation of our own commons.

Again, as Ranciere says, “the absence of the master from the time and space of productive work turns this exploited work into something more: not just a bargain promising the master a better return in exchange for the freedom of the workers’ movement but the formation of a type of worker’s movement belonging to a different history than that of mastery”. This is exactly the point: create our own history; or, in other words, our own self-education about ...not being workers; not just being the other pole of capital, ready to die from suffocation as soon as our ties (or rather our bonds) are broken. For traditional ideology and workers’ policy there are only masters and servants. Thus, workers opting for self-

organisation cannot be classified any other way but as new masters. There is no space to allow workers move beyond this relationship, thus remove themselves from confirming the capital. This is the path that self-management attempts to open up, with immense difficulties and numerous contradictions. This is above all what its enemies cannot forgive...

Original source in
Greek: <https://www.babylonia.gr/2015/07/24/poioi-giati-exthreouontai-autodiaxeirisi/#sthash.ZYSbDcQ9.Jy0oXf0w.dpuf>

Συνέντευξη: **Cooperativa Integral Catalana**

Συνέντευξη: Αντώνης Μπρούμας

CIC: Θα ξεκινήσω την παρουσίαση της CIC με το κάλεσμα για ολοκληρωμένη επανάσταση [call for integral revolution]. Το κάλεσμα απευθύνεται λοιπόν προς όλους τους φίλους της CIC και τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες και αποτελεί έκκληση για μια ολοσχερή επανάσταση, για μια κοινωνική επανάσταση με την έννοια της αλλαγής των κοινωνικών δομών, της αυτοοργάνωσης, ώστε να αλλάξουμε κι εμείς οι ίδιοι ως άτομα και υποκείμενα.

B: Ποια είναι η σημασία του «integral»;

CIC: Η ιδέα της αναδόμησης της ζωής, της συνολικής κοσμοθεώρησης, της ζωής ως ακέραιου όλου, ώστε οι προσεγγίσεις αυτοοργάνωσης και αναδόμησης να γίνονται με γνώμονα αυτή τη συνολική οπτική.

B: Με το όραμα να αλλάξει η κοινωνία ως σύνολο και όχι να

μείνουμε ως νησίδες;

CIC: Να ανοίξει ο δρόμος ώστε να αλλάξει η κοινωνία και να αναδομηθούν οι κοινότητες ώστε να παράγονται όλα τα αναγκαία στην κοινότητα.

B: Πώς κινείται λοιπόν η Cooperativa Integral Catalana προς αυτή την κατεύθυνση της κοινωνικής επανάστασης;

CIC: Η κύρια γραμμή, ένα από τα κύρια σημεία είναι η προώθηση και η διεύρυνση της αυτοδιαχείρισης και της αυτοοργάνωσης, σε δυο επίπεδα: το ένα είναι η δόμηση των κοινών βάσει συνελεύσεων, κοινών ομάδων εργασίας ώστε να αναπτυχθεί αυτό το νέο όραμα για τον κόσμο και οι αντίστοιχες πρακτικές. Οι ομάδες εργασίας υλοποιούν τις στρατηγικές της συνέλευσης και από εκεί χτίζουμε εργαλεία και βέλτιστες πρακτικές για μοίρασμα με όλες τις επιμέρους συλλογικότητες που από κοινού συμβάλλουν σε αυτό το δίκτυο. Το επίπεδο των κοινών λοιπόν, και το επίπεδο των αυτόνομων συλλογικοτήτων που επιλέγουν πώς θέλουν να συσχετίζονται με άλλους, τι θέλουν να αλλάξουν. Όλα τα δίκτυα ωστόσο έχουν την ίδια βάση, τις ίδιες αρχές που μοιραζόμαστε όλοι.

B: Η CIC Πρόκειται λοιπόν για ένα δίκτυο από κοοπερατίβες που εργάζονται αυτόνομα, αλλά μοιράζονται τις ίδιες αρχές;

CIC: Ναι. Από τη μια έχουμε το πρόβλημα ότι ως συνεταιριστικό μοντέλο είναι απαρχαιωμένο, γιατί είναι συνδεδεμένο με την κρατική νομιμότητα. Υπάρχει λοιπόν ένα όριο. Ωστόσο, η CIC χρησιμοποιεί αυτή τη νομιμοποίηση για να βρει τα νομικά και άλλα εργαλεία που θα βοηθήσουν τα επιμέρους project.

B: Έχετε ιδρύσει λοιπόν τέσσερις-πέντε κοοπερατίβες νόμιμα

ώστε να προσφέρουν υποστήριξη και προστασία σε άλλες, για παράδειγμα ως προς οικονομικές δραστηριότητες. Ποιες είναι οι παραγωγικές δραστηριότητες αυτή τη στιγμή, τι παράγετε;

CIC: Από τη μια έχουμε την παραγωγή των αυτόνομων project, όπως όλων των ειδών υπηρεσίες, γεωργικές εργασίες, δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής. Για παράδειγμα, υπάρχουν project για την εκπαίδευση, π.χ. σχολεία εκτός του συμβατικού συστήματος παιδείας.

B: Έχετε λοιπόν σχολείο, δασκάλους, μαθητές. Είναι ανοιχτό για τον κόσμο;

CIC: Στο σχολείο συμμετέχουν οικογένειες, παιδιά και οι λεγόμενοι 'συνοδοί', δηλαδή οι καθηγητές, αλλά όχι με την αυστηρή έννοια του όρου.

B: Είναι σαν κοοπερατίβα, λοιπόν, κοοπερατίβα οικογενειών για να εξασφαλίσουν την εκπαίδευση των παιδιών τους. Τι ηλικίας είναι τα παιδιά;

CIC: Εξαρτάται από το νομικό πλαίσιο. Στην Καταλωνία είναι πιο εύκολο να ιδρύσεις σχολεία για παιδιά έως έξι ετών. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, από την ηλικία 6 έως 12 τα πράγματα είναι νομικά πιο δύσκολα, αλλά υπάρχουν ορισμένες πρωτοβουλίες, αν και λιγότερες. Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τώρα ξεκινούν οι εμπειρίες.

B: Έχετε κάποιο άλλο παράδειγμα δραστηριοποίησης;

CIC: Υπάρχουν πολλά μικρότερα επιμέρους projects, όπως υπηρεσίες μετάφρασης, μουσικοί, θεραπευτές. Υπάρχουν μεγαλύτερες ομάδες με περισσότερα άτομα, ενώ άλλοι στρέφονται σε γεωργικές δραστηριότητες. Εγώ μένω με άλλα άτομα σε ένα γεωργικό project.

B: Μπορείς να περιγράψεις το Ca l'Afou, την έκταση ενός παλιού εργοστασίου που έχει αγοράσει η κοοπερατίβα;

CIC: Το Ca l'Afou ήταν έκτασης γης με παλιά βιομηχανίες

υφαντουργίας που εγκαταλείφθηκε πολλά χρόνια πριν. Έτσι, βρήκαμε την ευκαιρία να συστήσουμε μια κολεκτίβα αγοραστών και κάναμε την απαραίτητη συμφωνία με τον ιδιοκτήτη ώστε να το αγοράσουμε σε βήματα.

B: Ωστόσο, έχετε ήδη καταλάβει την έκταση.

CIC: Ναι, υπάρχει μια κολεκτίβα που έχει ήδη ξεκινήσει εκεί κάποιες πρωτοβουλίες, όπως για παράδειγμα το εργοστάσιο ζυθοποιίας, ξυλουργείο και μεταλλουργείο.

B: Ο στόχος είναι η αυτάρκεια, λοιπόν;

CIC: Αυτάρκεια, αλλά με την εσωτερική συνεργασία των κατάλληλων πρωτοβουλιών. Από την άλλη, έχουμε την ιδέα να καταλάβουμε ένα σπίτι, τριάντα διαμερισμάτων, ως μέρος της κολεκτιβοποίησης, τα οποία ο κόσμος θα έχει δικαίωμα χρήσης, αλλά όχι εκμετάλλευσης κερδοσκοπικά. Όχι για ενοίκιο, για παράδειγμα. Πληρώνεις ένα μικρό ποσό και μπορείς για απεριόριστο χρονικό διάστημα να μένεις εκεί, πληρώνοντας αναλογικά τη συνεισφορά σου για τα έξοδα του κτιρίου. Το διαμέρισμα παραμένει στη συνέλευση.

B: Φτιάξατε λοιπόν ένα ταμείο μέσω της κολεκτίβας και αγοράσατε το σύμπλεγμα.

CIC: Στην πόλη έχουμε το project Roig21, ένα σύμπλεγμα διαμερισμάτων που προς το παρόν νοικιάζουμε, αλλά υπάρχει και η προοπτική να αγοραστεί από την κοινότητα.

B: Ακολουθεί λοιπόν τη λογική των κοινών, της κοινής συνεύρεσης ανθρώπων για να λύσουν το πρόβλημα της στέγασης. Ζουν και συλλογικά;

CIC: Εδώ υπάρχει το πρόβλημα των διαπροσωπικών σχέσεων και λοιπά. Σε αυτό το διαμέρισμα, υπάρχει η πτυχή των κοινών και της κοινής ζωής, αλλά ο καθένας έχει την ιδιωτική του ζωή. Υπάρχουν χώροι κοινοί και ιδιωτικοί.

B: Από ό,τι κατάλαβα λοιπόν, υπάρχει η κοοπερατίβα Cooperativa

Integral Catalana στην περιοχή της Καταλονίας στην οποία μπορούν να συμμετέχουν άτομα ή ομάδες. Ποιος είναι ο αριθμός των συμμετεχόντων;

CIC: Έχουμε 2000 μέλη που έχουν εταιρική σχέση με την κοοπερατίβα, αλλά και άλλους που συμμετέχουν σε εθελοντική βάση. Υπάρχουν κολεκτίβες αυτοοργάνωσης τοπικά στην περιοχή και κολεκτίβες αυτοοργανωμένες μέσω λαϊκών συνελεύσεων για να γίνονται συγκεκριμένα έργα. Η ίδια ιδέα λοιπόν, η πρακτική ανάπτυξη της αυτοοργάνωσης σε όλη την επικράτεια, από τη μια μέσω των λαϊκών συνελεύσεων και από την άλλη μέσω των αυτόνομων έργων που αναπτύσσονται τοπικά ή παγκόσμια. Κάτι σημαντικό είναι ότι κάθε συνέλευση είναι κυρίαρχη από μόνη της, αυτόνομη από τις υπόλοιπες. Καθεμία επιλέγει πώς θα συσχετιστεί με άλλες συνελεύσεις και άλλα project.

B: Ποιο είναι το κίνητρο για τη συμμετοχή στην CIC;

CIC: Υπάρχουν διάφοροι λόγοι. Ένας λόγος είναι η ιδεολογία, αλλά υπάρχουν και λόγοι πρακτικής χρησιμότητας ως προς τη συμμετοχή, π.χ. για τη χρήση νομικών, οικονομικών, χρηματοοικονομικών εργαλείων και λοιπά. Για παράδειγμα υπάρχουν ομάδες δικηγόρων που βοηθούν κολεκτίβες καταλήψεις ή άλλες που έχουν οικονομική δραστηριότητα και θέλουν να ενταχθούν στο δίκτυο κοινωνικού νομίσματος. Η οικονομική πτυχή είναι ένα από τα βασικά εργαλεία για τη δόμηση άλλων συστημάτων. Προάγουμε λοιπόν τη μη χρήση των τραπεζικών συστημάτων, τη χρήση του κοινωνικού νομίσματος και τη συμμετοχή σε project που λειτουργούν χωρίς χρήματα. Δεν επιθυμούμε την 'χρηματοποίηση' της κοινωνίας. Τα χρήματα χρησιμοποιούνται ως εργαλείο, ως ένα μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού. Το δικό μας νόμισμα είναι το eco. Υπάρχουν όμως και άλλες τοπικές, συμπληρωματικές πρωτοβουλίες.

B: Ποιες αρχές βρίσκονται εμφυτευμένες στο κοινωνικό νόμισμα, πέρα από ότι πρόκειται για χρήματα; Πρόκειται για demurrage, για παράδειγμα, χάνει την αξία του με το χρόνο;

CIC: Όχι, πρόκειται για ένα σύστημα που βασίζεται προς το παρόν στην αμοιβαία πίστη. Ένα σύστημα που χρησιμοποιούμε για ανταποδοτικότητα.

B: Βασίζεται λοιπόν στην εργασία. Οι άνθρωποι λοιπόν που συμμετέχουν σε αυτό το κοινωνικό δίκτυο, συναλλάσσονται με eco κατά την ανταλλαγή υπηρεσιών και αγαθών;

CIC: Ναι, τα οποία με τη σειρά τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε άλλες συνεργαζόμενες κολεκτίβες για την αγορά διάφορων ειδών, όπως ψωμί για παράδειγμα.

B: Ποια είναι η σχέση με το κράτος;

CIC: Το κοινωνικό νόμισμα είναι εντελώς εκτός συστήματος.

B: Υπάρχει αντιστοιχία π.χ. ενός eco με ένα ευρώ;

CIC: Προωθούμε την αλλαγή των ευρώ σε eco, αλλά όχι το αντίθετο, γιατί επιθυμούμε μεταστροφή από το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα.

B: Βλέπετε λοιπόν ότι προσελκύονται άνθρωποι από αυτό το σύστημα. Έχει χτιστεί σε ευρεία βάση και συνενώνονται και άλλοι.

CIC: Αυτή τη στιγμή το χρησιμοποιούν πολλοί άνθρωποι, αλλά ο όγκος των δραστηριοτήτων είναι πολύ χαμηλός.

B: Εννοείς δηλαδή άνθρωποι άνεργοι;

CIC: Όλων των ειδών. Η ιδέα είναι η μετεξέλιξη αυτού του οικονομικού συστήματος ώστε να είναι αυτόνομο από τη μισθωτή εργασία και το κυρίαρχο μοντέλο.

B: Και πώς διοικείται το δίκτυο; Έχει τρόπους οργάνωσης και θέσμησης; Υπάρχει γενική συνέλευση;

CIC: Ναι, και είναι εντελώς ανοιχτή. Δεν συμμετέχουν όμως όλοι στις κοινές συνελεύσεις. Έχουμε δυο ειδών συνελεύσεις: μονογραφίες, για συζήτηση και καθορισμό στρατηγικών ως προς συγκεκριμένα ζητήματα, όπως την συνεργατική εργασία, την ανυπακοή, την παιδεία, ή και για οποιοδήποτε άλλο θέμα. Έτσι, συναντόμαστε ένα σαββατοκύριακο το μήνα σε μια τοποθεσία της Καταλονίας. Συναντόμαστε πρόσωπο με πρόσωπο με τις συλλογικότητες και προβληματιζόμαστε για τα σημαντικά αυτά ζητήματα, αναπτύσσουμε στρατηγικές και δημιουργούμε ομάδες εργασίας για την υλοποίησή τους. Υπάρχει και μια μόνιμη συνέλευση, κάθε δυο εβδομάδες, με ανοιχτή διάταξη, όπου οι επιμέρους ομάδες εργασίες μπορούν να κάνουν προτάσεις για ζητήματα που απαιτούν στρατηγική αντιμετώπιση. Η μόνιμη αυτή συνέλευση γίνεται στη μητροπολιτική περιοχή της Βαρκελώνης.

B: Στη γενική συνέλευση αποφασίζετε και σχετικά με τους πόρους της κοοπερατίβας;

CIC: Η κοοπερατίβα έχει ένα κοινό ταμείο με τις συνεισφορές των συμμετεχόντων, συνεισφορές από ομάδες που διεξάγουν οικονομικές δραστηριότητες και συνεισφορές από την οργανωμένη και συλλογική απειθαρχία ως προς την πληρωμή των κρατικών φόρων.

B: Δεν πληρώνετε φόρους, λοιπόν;

CIC: Όχι. Πληρώνουμε βέβαια το ελάχιστο, αλλά ο στόχος είναι να κατανέμονται οι φόροι στην διαδικασία της αυτοδιαχείρισης και να ενδυναμώνονται οι ομάδες εργασίας και τα κοινά project. Δεν υπάρχει εκτελεστικό συμβούλιο, αλλά συνελεύσεις.

B: Πώς σε λένε και με ποιο τρόπο συμμετέχεις στο δίκτυο αυτό;

CIC: Το όνομά μου είναι Γκόρκα και κατάγομαι από τη χώρα των Βάσκων. Ήρθα στην Καταλωνία τέσσερα χρόνια πριν και εμπλέκομαι στην κοοπερατίβα εδώ και τριάμισι χρόνια. Συνεισφέρω στο συντονισμό της κοοπερατίβας και βοηθώ τις διάφορες ομάδες εργασίας, ώστε να αναπτύσσονται γραμμές στρατηγικής. Μια από τις ομάδες εργασίας είναι ο ίδιος ο συντονισμός, χωρίς να έχει περισσότερες αρμοδιότητες από τις υπόλοιπες. Ένα τελευταίο που θα ήθελα να προσθέσω είναι ότι ως αποτέλεσμα του κινήματος 15-M που ξεκίνησε το 2011 πολλοί άνθρωποι που συντάσσονται με την αυτοδιαχείριση, ζητούν από την κοοπερατίβα να μοιραστεί μαζί τους την εμπειρία της, ενώ αναπτύσσονται πολλές ανάλογες πρωτοβουλίες στην Ιβηρική χερσόνησο και τη νότια Γαλλία. Επομένως, τώρα αρθρώνουμε αυτόνομες, ολοκληρωμένες κοοπερατίβες και σε άλλα μέρη, αναπτύσσοντας έτσι το δίκτυο.

B: Χτίζετε λοιπόν ένα διασυνοριακό δίκτυο, λοιπόν.

CIC: Ναι, αλλά για την οικοδόμηση βέλτιστων πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών. Φέτος διοργανώσαμε μια συνάντηση, στην οποία συμμετείχαν άνθρωποι από πολλές περιοχές.

B: Ξέρεις το Guifí, το δίκτυο τηλεπικοινωνιών;

CIC: Ναι, έχουμε σχέσεις, αλλά δεν είναι μέρος της κοοπερατίβας. Προωθούμε φυσικά τέτοια αυτόνομες πρωτοβουλίες στην τεχνολογία, συνεργαζόμαστε μαζί τους και φυσικά παρέχουμε βοήθεια όπου απαιτείται. Το κάλεσμα για ολοσχερή επανάσταση λοιπόν έχει γίνει αποδεκτό από όλες τις συλλογικότητες και αυτό για εμάς είναι σημαντικό. Άλλη μια πρωτοβουλία αποτελεί η αυτονομία της Καταλονίας, η οποία δεν προωθείται από την ίδια την CIC, αλλά από συμμαχικές συλλογικότητες. Το μήνυμά μας είναι ότι δεν επιθυμούμε κράτος, αλλά ανεξαρτησία. Η απάντησή μας στο δημοψήφισμα είναι όχι στο κράτος και ναι στην ανεξαρτησία.

B: Πότε είναι το δημοψήφισμα;

CIC: Στις 9 Νοεμβρίου. Δεν είναι ξεκάθαρο ωστόσο εάν θα συμβεί, ή εάν θα υπάρξουν νέες εκλογές. Αυτό είναι το

μανιφέστο μας, και αυτό είναι το κάλεσμα, διαθέσιμο και στο ίντερνετ. Στην ιστοσελίδα της CIC περιλαμβάνονται και όλες οι επαφές και τα σημεία δραστηριοποίησής μας.

B: Σας ευχαριστώ, χάρηκα για τη γνωριμία.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 17

Ποιοι και Γιατί Εχθρεύονται την Αυτοδιαχείριση;

Κώστας Χαριτάκης

Το εγχείρημα της αυτοδιαχειριζόμενης BIOME έχει βρεθεί αντιμέτωπο όχι μόνο με τους “φύσει” και “θέσει” εχθρούς της αυτοδιαχείρισης, τα αφεντικά και το κράτος, αλλά και με δυνάμεις της αριστεράς, κομμουνιστικές και αντικαπιταλιστικές, ακόμη και του αναρχικού κινήματος. Παρά τις διαφορές τους, οι δυνάμεις αυτές φαίνεται να συμφωνούν ως προς το ότι εντός του καπιταλισμού η αυτοδιαχείριση δεν μπορεί παρά να είναι ένα είδος «αυτοεκμετάλλευσης» των εργαζομένων, μια μορφή «συλλογικού κεφαλαιοκράτη». Και επομένως, όχι μόνο δεν έχει να προσφέρει τίποτα στην υπόθεση της κοινωνικής χειραφέτησης, αλλά, ακόμη χειρότερα, «απαλλάσσει» τον καπιταλισμό από την... υποχρέωσή του να βρίσκει δουλειά και να τρέφει όλους τους εργαζόμενους. Κατά μία άλλη παραλλαγή αυτών των απόψεων, αν και αναγνωρίζονται οι «καλές προθέσεις» τέτοιων εγχειρημάτων, είναι ωστόσο καταδικασμένα απλώς να διαχειρίζονται τη μιζέρια και να αναπαράγουν εντέλει τον καπιταλισμό όσο δε συμβαίνει μια «κεντρική» αλλαγή μέσω της κατάκτησης της κρατικής εξουσίας.

Στη συζήτηση αυτή, που πολλές φορές έχει πάρει διαστάσεις

ανοιχτής πολεμικής και εχθρότητας απέναντι σε κάθε αυτοδιαχειριστική προσπάθεια, έχουν επιστρατευτεί τα βαρύτιμα θεωρητικά τσιτάτα από τις σκονισμένες βιβλιοθήκες, συνήθως, του μαρξισμού-λενινισμού, τα οποία αποδεικνύουν, «επιστημονικά» πάντα, τη μη επαναστατικότητα ή/και την ανοιχτή αντεπαναστατικότητα αυτών των προσπαθειών. Δύο είναι τα κύρια σημεία αυτής της επίθεσης: α) η αυτοδιαχείριση εκτρέπει τους εργαζόμενους από το κύριο έργο που θα πρέπει να έχει το «οργανωμένο εργατικό κίνημα» που είναι η διεκδίκηση αιτημάτων από το κράτος και τις κυβερνήσεις, και β) αρνείται, ή έστω υπονομεύει, την αναγκαιότητα του ρόλου του «κόμματος της εργατικής τάξης» που αυτό και μόνο, με τον αγώνα του για την οργάνωση της τάξης και την κατάκτηση της εξουσίας, μπορεί να «απελευθερώσει» την κοινωνία.

Είναι φανερό, και μόνο από αυτή τη συνοπτική περιγραφή, ότι δεν πρόκειται απλά για κάποιες πολιτικο-θεωρητικές διαφορές αλλά για ένα ολόκληρο πολιτισμικό και κοσμοθεωρητικό ρήγμα που χωρίζει αυτές τις απόψεις από την πνοή και το πνεύμα των αυτοδιαχειριστικών εγχειρημάτων. Στην πραγματικότητα, και γι' αυτό έχει ενδιαφέρον, αυτή η αντιπαράθεση συμπυκνώνει με εξαιρετικά διαυγή τρόπο τη διαφορά ανάμεσα στον ηττημένο και ασθμαίνοντα μπροστά στις νέες πραγματικότητες κόσμο της ιδεολογίας και των κάθε είδους "-ισμών" (κλειστών αυτοαναφορικών συστημάτων), από τη μια, και του ζωντανού και ανοιχτού κόσμου της πράξης που παλεύει εδώ και τώρα για απεξάρτηση από τις κυρίαρχες σχέσεις και αυτοκαθορισμό, από την άλλη. Με άλλα λόγια, ανάμεσα σε μια εκ των άνωθεν παλιού τύπου κομματοκεντρική και κρατικά εστιασμένη πολιτική, και σε μια νέου τύπου πολιτική που αναδύεται από τα κάτω, από αγωνίες, διεργασίες και μάχες που αφορούν το «πώς να ζήσουμε» και όχι απλώς το «υπό ποιους θα ζήσουμε».

Φυσικά, η θεωρητική συζήτηση έχει την ιστορία της και η εξέτασή της έχει τη σημασία της, όμως σήμερα τα παλιά ερωτήματα τίθενται με νέους όρους και οι παλιές απαντήσεις, ανεπαρκείς όπως αποδείχθηκε και στον καιρό τους, δεν μπορούν

να διεκδικούν την επάρκεια σήμερα... Είτε από τη σκοπιά των λεγόμενων «αντικειμενικών συνθηκών», είτε από τη σκοπιά των λεγόμενων «υποκειμενικών συνθηκών» (διαχωρισμός που, στο όνομα μάλιστα του υλισμού, έχει καταντήσει μεταφυσικός), όλες οι έννοιες των παραδοσιακών ιδεολογιών έχουν ρευστοποιηθεί, προσβεβλημένες από τη διπλή απώλεια και του «υποκειμένου» (εργατική τάξη, όπως την ξέραμε) και του «αντικειμένου» (καπιταλισμός, όπως τον ξέραμε). Βεβαίως και τα δύο εξακολουθούν να υπάρχουν, μόνο που δεν αντιστοιχούν πλέον ακριβώς οι λέξεις με τα πράγματα. Και δεν είναι μόνο οι κυρίαρχοι που ξανασχεδιάζουν τον χάρτη των εννοιών και των συμβολισμών της δικής τους κυριαρχίας, αλλά και το ανταγωνιστικό αντικαπιταλιστικό κίνημα επαναπροσδιορίζει τις έννοιες και τα μέσα της χειραφέτησης με τη δική του πολύπλευρη πρακτική.

Η αυτοδιαχείριση, λοιπόν, ως ζωντανή τάση του σημερινού (“κάτω”) κόσμου, δεν έχει ανάγκη να αντλήσει τα επαναστατικά διαπιστευτήριά της από τις ματαιωμένες σελίδες των Απάντων οποιουδήποτε μεγάλου διδασκάλου, ούτε από την ηρωικότητα των ανεκπλήρωτων προσπαθειών του παρελθόντος. Της αρκεί, θα έπρεπε να της αρκεί, το ότι καταφέρνει να εμπλέκει σήμερα, εδώ και τώρα, ένα πλήθος υποκειμένων σε ένα εν δυνάμει σχέδιο αναδιοργάνωσης της ζωής με όρους αυτονομίας, ισότητας και ελευθερίας. Ποια σελίδα τίνος στοχαστή, ποια αφήγηση ποιας εποχής, μπορεί να διεκδικεί ανώτερη ισχύ από την παλλόμενη συγχρονική πράξη της προσπάθειας για απαγκίστρωση από τον ετεροκαθορισμό και την ετερονομία, την κυριαρχία, την ανισότητα και την εκμετάλλευση, αυτών που υποτίθεται ότι αποτελούν για όλους τους επαναστάτες τον «περιούσιο λαό» της κοινωνικής απελευθέρωσης; Η «πράξις» αυτή δεν είναι αστόχαστη, εμπεριέχει και θεωρητικές καταβολές και ιστορικές εμπειρίες, αλλά δεν δημιουργεί κάποιου είδους «ιδεολογική ταυτότητα». Κι ίσως αυτό είναι που ξενίζει περισσότερο τους θεωρητικούς “καθοδηγητές”, μαθημένοι καθώς είναι σε μια σκέψη πρωτίστως «ταυτοτική» που δομείται γύρω από το ερώτημα «πού κατατάσσεσαι» και όχι γύρω από το «τι είναι αυτό που κάνεις».

Αλλά αυτό που κάνουμε είναι «περισσότερο ένα μοντέλο μετάβασης, παρά ένα μοντέλο κοινωνίας, όπου χτίζουμε προοδευτικά τις πρακτικές και παίρνουμε αποφάσεις που μας απομακρύνουν από το σημείο εκκίνησής μας εντός του συστήματος, προς τον κόσμο στον οποίο θέλουμε να ζήσουμε» (Ενρίκ Ντουράν – συνέντευξη για τη συνεταιριστική πρωτοβουλία CIC της Καταλονίας, διαθέσιμη στο www.x-pressed.org). Οι παραδοσιακές ιδεολογίες εστίαζαν κυρίως στην περιγραφή των αρχών και των δομών της νέας κοινωνίας (εν είδει άρθρων πίστης στην ιδανική κοινωνία που κάποτε θα φτάσουμε), η μετάβαση ήταν αφημένη στον «αυτόματο πιλότο» μιας κρατικά ελεγχόμενης και καθοδηγούμενης επαναστατικής διαδικασίας. Ο «νέος άνθρωπος» (η καθαρίστρια του «Κράτος και Επανάσταση» του Λένιν, που θα μπορούσε να αναλάβει τη διακυβέρνηση) θα προέβαλλε μετά από δοκιμασίες και πολύχρονη κοπιαστική εκπαίδευση από το κόμμα και το κράτος. Μέχρι τότε, ολόκληρη η ιεραρχία του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας και της διεύθυνσης θα ήταν αναγκαία και αδιαμφισβήτητη. Τα εργοστασιακά συμβούλια και η αυτοδιαχείριση ήταν «αποδιοργάνωση», ο κρατικός σχεδιασμός και η μονοπρόσωπη διεύθυνση ήταν «οργάνωση». Ε, λοιπόν, αυτός ο «νέος άνθρωπος» δεν προέβαλε ποτέ τελικά, όπως όλοι ξέρουμε πια σήμερα, γιατί ακριβώς ενώ προσπάθησε να πάρει τα εργοστάσια και τη ζωή στα χέρια του, τελικά υπέκυψε στη διαπαιδαγωγική λειτουργία του κόμματος και του κράτους.

Όπως φαίνεται από αυτή τη δραματική ιστορική εμπειρία, αλλά κυρίως από τη σύγχρονη ολοκληρωτική καπιταλιστική συνθήκη, το ερώτημα που έχουν να αντιμετωπίσουν θεωρητικά και πρακτικά, ή με μια θεωρητική πρακτική, τα κοινωνικά χειραφετικά κινήματα είναι «πώς μπορεί κανείς να καθιερώσει, στα διαλείμματα της υποτέλειας, τη νέα εποχή της ελευθερίας: όχι την εξέγερση των σκλάβων, αλλά την έλευση μίας νέας κοινωνικότητας μεταξύ ατόμων που ήδη έχουν, ο καθένας από μόνος του, αποτινάξει τα δουλοπρεπή πάθη που αναπαράγονται επ' αόριστον από τον ρυθμό των ωρών εργασίας;» (Ζακ Ρανσιέρ – «The nights of labour: The workers' dream in nineteenth century», παρατίθεται στο «Ο Σίσυφος και η Εργασία της Φαντασίας», Stevphen Shukaitis,

<https://www.rebelnet.gr>). Κάτι τέτοιο απαιτεί τη δημιουργία «υλικών βάσεων» για την απεξάρτηση της ζωής μας από το κεφάλαιο και το κράτος. Αν θέλουμε να κινηθούμε από το επίπεδο της προπαγάνδας και των ακαδημαϊκών-πολιτικών μαθημάτων στο επίπεδο της ζωής, πρέπει να βρούμε ή να δημιουργήσουμε εδάφη όπου μπορούμε να ριζώσουμε και να αναπτυχθούμε με τα δικά μας ανεξάρτητα μέσα. Πρέπει να μπορούμε να δημιουργούμε λύσεις από εμάς και για εμάς, και όχι απλά να ζητάμε λύσεις από το κεφάλαιο και το κράτος διαιωνίζοντας την εξάρτησή μας από τις αλυσίδες της εκμετάλλευσης και της κυριαρχίας. Η αυτοδιαχείριση μπορεί να μας παρέχει τα μέσα για την επιβίωσή μας με αξιοπρέπεια και ελευθερία, δημιουργώντας ταυτόχρονα εκείνα τα δίκτυα αλληλεγγύης και οριζόντιας αμεσοδημοκρατικής διασύνδεσης που θα αποτελέσουν το πραγματικό έδαφος κοινωνικής χειραφετικής κίνησης και δημιουργίας των δικών μας κοινών.

Όπως το θέτει και πάλι ο Ρανσιέρ, «η απουσία του αφεντικού από την ώρα και τον χώρο της παραγωγικής εργασίας μετατρέπει αυτή την εκμεταλλεζόμενη εργασία σε κάτι περισσότερο: όχι απλώς μια συμφωνία που υπόσχεται στο αφεντικό μία καλύτερη απόδοση σε αντάλλαγμα της ελευθερίας της κίνησης των εργατών αλλά τη διαμόρφωση ενός τύπου κίνησης των εργατών που ανήκει σε διαφορετική ιστορία από αυτή των αφεντικών». Ακριβώς αυτό: η δημιουργία της δικής μας ιστορίας. Ή με άλλα λόγια, η δική μας αυτοεκπαίδευση ...στο να μην είμαστε εργάτες. Να μην είμαστε απλώς ο άλλος πόλος του κεφαλαίου, έτοιμοι να πεθάνουμε από ασφυξία μόλις κοπεί ο δεσμός μας (ή μάλλον τα δεσμά) μαζί του. Στην παραδοσιακή ιδεολογία και εργατική πολιτική υπάρχουν μόνο αφεντικά και εργάτες. Γι' αυτό και τους εργάτες που επιλέγουν την αυτοδιαχείριση δεν μπορούν να τους κατατάξουν παρά μόνο ως καινούργια αφεντικά. Δεν υπάρχει χώρος για να κινηθούν οι εργάτες πέρα από αυτή τη σχέση, καταργώντας έτσι και τον εαυτό τους ως επιβεβαίωση του κεφαλαίου. Αυτόν τον δρόμο πασχίζει να διασχίσει, με τεράστιες δυσκολίες και πλήθος αντιφάσεων, η αυτοδιαχείριση. Και αυτό είναι που πάνω απ' όλα δεν συγχωρούν οι εχθροί της...

